

Reijo Siipola

Vanhimmisto paljon paimenena

vapaassa kristillisessä seurakunnassa

Seurakuntateokratian ja yhdistysdemokratian palvelussuhde ei toimi Raamattua tai maallista lakia loukkaamatta, ellei vanhimmisto tunne niitä molempia.

Pääpiirteittäinen, vapaamuotoinen, vertaisarvioimaton tutkistelu työnjaoista ja erotuksista kristillisessä seurakunnassa, sekä teokratian ja demokratian rajapinnassa, pyhän erottamiseksi epäpyhästä. Lisäksi viimeaikaisia havaintoja uskovaisten yhdenvertaisuudesta lain edessä. Kalajoella 27.12.2020. Viimeisin päivitys 3.10 2022 Reijo Siipola

Tiivistelmä

Kun Raamattua luetaan pyrkien irrottautumaan roomalais-katolilaisesta perinteestä, ilmenee, että Jeesus Kristus on seurakuntansa Pää. Seurakunnan ihmistoimijat ovat vanhimmisto, työntekijät ja seurakuntalaiset. Seurakunta on Pyhän Hengen yhdistämä uskovien yhteisö, joka kokoontuu säännöllisesti paikkakunnallaan.

Vanhimmiston (kreik. πρεσβυτερος, presbyteros) eli kaitsijoiden (kreik. επισκοπος, episkopos) lisäksi Raamattu kuvaa nimikkeen seurakuntapalvelija, (διακόν, diakon). Päinvastoin kuin yleisesti luullaan, diakoneita alkuteksteissä eivät suinkaan ole erityisesti Ap.t.6:3:n pöytäpalvelijat, vaan erilaiset seurakuntapalvelijat (1.Tim.3:8). Seurakuntavirat (diakon) ovat moninaiset” (1.Kor.12:5).

Seurakunnan vanhimmistolla Sanassa, rukouksessa ja Hengessä on seurakunnan strateginen johto Jumalan tahtoa toteuttaen. Vanhimmisto voi asettaa päätöksiään toimeenpanemaan operatiivisen johtajan, joka voi olla joko alaan erikoistunut tai armoitettu diakoni tai yksi vanhimmista Jumalan ja vanhimpien valinnan mukaisesti.

Seurakunnan joutuessa tekemisiin demokratian, esimerkiksi rukoushuoneyhdistyksen tai kannatusyhdistyksen kanssa vaikkapa sen vakioasiakkaana, vanhimmiston on tunnettava sitä koskeva laki. Valtaa yhdistyksessä käyttävät sen jäsenet – yhdistyksen kokouksessa. Yhdistyksen hallitus toteuttaa yhdistyksenkokouksen päätöksiä, yhdistyksen sääntöjä ja yhdistyslakia. Seurakunnan vanhimmistolla ei ole mitään asemaa yhdistyksessä, vaikka vanhimpia olisi sen hallituksessa tai jäsenistössä. Vanhimmisto huolehtii, että seurakunnan hallitusmuoto säilyy teokratiana, eli seurakunnan pää on Jeesus Kristus.

Olen käyttänyt tässä tekeleessä Raamatun suomennosta 1933-38. Uudemmat suomennokset ovat ehkä omilla tavoillaan parempia, mutta vanhempi käännös sopii tähän tutkisteluun ja tälle tutkistelijalle. Käännöstapa kunnioittaa alkukielen merkityksen esille tuloa suomen kielen nykymuodon kunnioituksen sijasta enemmän kuin uudemmat. Siinä on tämänkin tutkielman aiheeseen liittyvien sanojen suomenkielisiä vastineita kyllin jalostamaton, elävöittämätön ja rikastamaton valikoima, jotta eivät Rooman Romuluksen ja Remuksen pentujen kápälien jäljet ole ehtineet jäljittäjille täysin tunnistamattomiksi muuntua.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	5
2. Vanhimmat yhteisöissä	7
3. Vanhimmisto Uuden liiton seurakunnassa	10
3.1. Vanhimpien tehtävä	10
3.2. Vanhimmuuden edellytykset	11
3.3. Monarkkinen episkopaatti	13
4. Hallinto ja viranhaltijat	15
4.1. Kaksi tärkeintä toimijaa	15
4.2. Vanhimmat ja diakonit	16
4.3. Apulaisuuden diakonia	17
4.3.1 Puhdistus jo puolitiessä	17
Luterilainen ”Kristinoppi”	17
4.3.2. Nimityksien sekaannus	18
- Roomalaiskatolinen kirkko - Ortodoksinen kirkko	19
4.4. Ministereitä ja maistereita, virkoja vilisten	20
4.4.1. Pariisista yliopistolatinaa	20
4.4.2. Virkainto ja aseman kaipuu	21
4.4.3. Diakonin suomentamisen kehitystä	22
4.5. Diakonien toimialat Raamatussa	22
Erlaisuuksia palvelustoimissa	22
Sumea jako	23
Sumea jako	24
5. Hyvän hallinnon periaate	25
Demokratia 25 Teokratia 26 Kyky hallita	26
Kyky armolahjana	26
6. Hallinnollinen sekaannus	28
Monta johtajaa laumalla johtaa kaaokseen	28
Kaitsijoiden ja diakonien suhteesta vielä	28
Diakonien keskinäiset asemat	29
7. Henki ja liha yhteisöinä	30
7.1. Seurakunnan ja yhdistys ry:n erillisyyys	30
7.2 Teokratia, demokratia ja ylliluonnollinen	31
7.3. Yhdistys ry seurakunnan palvelijana	34
7.4 Perinteinen symbioosi	36
8. Huomioita yhdenvertaisuudesta lain edessä	38
8.1. Rekisteröidyillä yhdenvertaisuus	38
8.2. Lain jokapäiväisen tulkinnan ongelma	40
8.3. Kokoontumislaki ja tartuntavaara	41
8.4. Rahankeräyslaki	42
9. Päättävä yhteenveto	44
Lähteet	46

(Tekijänoikeuslain nojalla kaikki oikeudet toistaiseksi tekijällä)

1. Johdanto

Sana kohtasi vainoajansa Saulus Tarsolaisen Damaskon tiellä. Ei siinä käyty sanakiistaa, kuten ei yleensäkään Jeesuksen Kristuksen kohdatessa ihmisen vastaavassa merkityksessä. Saulus muuttui, ja tunnumme hänet Paavalina. Toteutui myös ajatus: ”sana on sinua aivan lähellä, sinun suussasi ja sydämässäsi” (5.Ms.30:14), ”se on se uskon sana, jota me saarnaamme” (Rm.10:8). Paavali on keskeinen välikappale Jeesuksen tarjoaman lahjavanhurskauden teologian avautuessa koko maailmalle. Mutta Paavalin teologia ulottui paljooon muuhunkin, myös seurakuntarakenteisiin, joiden alueelle tämä raamatuntutkistelu kohdistuu.

Kuten kohtaamisessa Damaskon tiellä ei ollut sanakiistaa, ei sellaista Paavalin sanoistakaan kannata viritellä. Mutta sikäli kuin Sana oli Paavalin sydämässä, hänen suussaan ja sitä kynää pitelevässä kädessä, joka hänen kirjeitään kirjoitteli, ei voi olla yhdentekevää, miten sanoja joillekin kielille käännetään, mihin muotoon niiden merkityksiä väännetään ja kuinka niitä käytäntöön sovelletaan. Säännösten käännosten väännösten jäännökset muodostavat sen aineksen, mistä Paavalia jaloilleen kääntävät 1970- lukulaista uudistusta elävät zombit dyykkaavat uskontotietonsa ainekset. Sen varaan he kyhäävät syntielämän puolustuspuheensa, jonka sivistykseksi miellettyinä ennakkoluulona odottavat antavan koulutetuille sukupolville elinikäisen immuniteetin aitoa kristinuskoa vastaan. Tuo eksymys ei korjaannu kompassisuuntaan vetoamalla. Teologiakin on tehotonta. ”Vaun, kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani...” (Ap.t.1:8). ”Eikö minun sanani ole niin kuin tuli, sanoo Herra, ja niin kuin vasara, joka kallion murtaa?” (Jer. 23:29).

Raamatun sanasta etäännyneitä käsityksiä nimikkeistä ja asemista seurakunnassa ei tässä tutkistele kielen tuntija tai Jumalan mielen tuntija vaan sanakirjasta ja Raamatusta tietoa luntaava etsijä. Näin

mahdollista lukijaa ei vapauteta vastuusta. Ei toisella ihmisellä ole oikeutta tehdä johtopäätöksiä toisen puolesta. Jokaisella on vastuunsa. Tietokin katoaa. Viisas Salomo neuvoi: ”Yli kaiken varjele sydämesi” (Snl. 4:23). Ihmisviisaukseen ei riitä, vaan ”Jumalan rauha, joka on kaikkea ymmärrystä ylempi, on varjeleva teidän sydämenne ja ajatuksenne Kristuksessa Jeesuksessa” (Fil.4:7).

Varsinaisesti seuraavassa yritetään selvittää mikä on Uuden liiton seurakunnan raamatullinen vanhimmisto. Sen asema erottuu toista toimijakategoriaa, seurakuntapalvelijoita (diakon) vasten. Jeesuksen seurakunnassa nähdään neljä osaa: seurakunnan Pää, vanhimmisto, diakonit ja seurakuntalaiset, Hengen alueella kaikki ovat yhtä.

Seurakunnan hallitusmuoto on teokratia. Se tunnetaan myös valtiomuotona. Teoksessaan ”Jumalan valtio” Augustinus tarkoittaa tuolla valtiolla niiden uskovien joukkoa, jotka omistavat elämänsä kristillisille arvoille. Me puhumme seurakunnasta. Seurakunnan Pää on Jeesus Kristus. Hänen tahtoaan seurakunnassa tulee tulkita ja panna täytäntöön vanhimmiston. Se on kaitsijoiden kollegio, joka siunaa seurakunnan jäsenyyteen uskoontulleita ja sen palvelukseen työntekijöitä, johtaen toimintaa Hyvän Paimenen tahtoa ja esimerkkiä seuraten – esimerkkeinä laumalle kilvoitellen.

Aikoinaan, kun helluntaiseurakunnat alkoivat perustaa ns. rukoushuoneyhdistyksiä, ne käsitettiin erillisiksi seurakunnasta. Yhdistyksen hallitus toteuttaa lakia, yhdistyksen sääntöjä ja yhdistyksenkokouksen päätöksiä. Seurakunnan vanhimmisto toteuttaa Raamatun sanaa. Seurakuntateokratian ja yhdistysdemokratian välinen kosketus ei voi toimia Raamattua tai maallista lakia loukkaamatta, ellei vanhimmisto tunne niitä molempia.

Tämä kirjoitus perustuu Raamatun tutkisteluun, ilman että olisi perehdytty aiheen aiempaan teologiseen tutkimukseen – jos sellaista Raamatun tekstille uskollisena olisi aiheesta ollutkaan. Toiseksi ovat perinteisten seurakuntien jäsenet joutuneet viime aikoina muutamien lakien taholta eri asemaan kuin ne uskovat, jotka valtio on uskonnollisen vakaumuksen perusteella (välillisesti tai välittömästi) rekisteröinyt. Sekavissa tilanteissa ovat monet eksyneet huhuilun houkutteluihin hongikkoon ja pykälillä petettyinä petäjikköön. ”Älkää antako monenlaisten vieraiden oppien itseänne vietellä”(Hepr 13:9).

2. Vanhimmat yhteisöissä

Suvun vanhin, tuvan vanhin, patriarkka. Arvoa, valtaa ja arvovaltaa edustavia vanhimmuuteen viittaavia nimityksiä löytyy paljon. Monikossa vanhimmat esiintyy siellä, missä useammista yhteisöistä koostuu suurempi, kuten kaupunki tai valtio. Silloin vanhimmista voi erottautua tai voidaan valita pienempi ”vanhimmat” -edustusto. Se hallitsee yhteisöään yksin, yhdessä joidenkin kanssa, neuvoa antavana tai vain nimellisesti. Israelissa Uuden testamentin aikaan oli Israelin poikien vanhimmisto, γερουσια, gerusia, mutta myös 71-jäseninen papistosta ja kansan johtavista suvuista koottu neuvosto, συνετριον, synedrion, jota johti ylipappi ja joka täydensi itse itseään. Ylipappi, neuvosto ja vanhimmisto mainitaan seuraavassa:

”Niin saapui ylimmäinen pappi ja ne, jotka olivat hänen puolellansa, ja he kutsuivat koolle neuvoston ja israelilaisten vanhinten kokouksen” (Ap.t.5:21).

Raamattu mainitsee vanhimmat myös egyptiläisillä:

”Niin Joosef meni hautaamaan isäänsä, ja hänen kanssaan menivät kaikki faraon palvelijat, hänen hovinsa vanhimmat ja kaikki Egyptin maan vanhimmat” (1.Moos 50:7).

Mooabin vanhimmat ja Midianin vanhimmat mainitsee 4. Moos. 22:7. Mooseksen kirjoissa sana vanhimmat eri sijamuodoissaan esiintyy kymmeniä kertoja. Mooseksen aikaan israelilaisilla oli Egyptin orjuudessakin jonkinlainen ”vanhimmat” -instituutio.

”Niin mene sitten, sinä ja Israelin vanhimmat, Egyptin kuninkaan tykö, ja sanokaa hänelle: 'Herra, hebrealaisten Jumala, on kohdannut meitä’ Anna siis meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme.’” (2. Moos.3:18).

Paettuaan orjuudesta ja saatuaan Jumalalta lain ja hallitusmuodon, oli Israel valtio. Valtiomuodoltaan teokratiana sitä nimitettiin myös sanoilla, jotka on suomennoksessa käännetty seurakunnaksi. (Esimerkiksi 2.Ms.12:6 hepr: 'eda Septuaginta: συναγωγης (synagooga) KJV: congregation; suom. seurakunta).

Seurakunnan vanhimmat toimittivat uhrin tai ainakin sen alkumuodollisuuden, kun israelilaiset uhrasivat syntiuhrin.

”...tuokoon seurakunta mullikan syntiuhriksi ja viekään sen ilmestymäjän eteen. Ja seurakunnan vanhimmat laskekoot kätensä mullikan pään päälle Herran edessä, ja mullikka teurastettakoon Herran edessä” (3. Ms. 4:15).

Vanhimpien asema ei näyttänyt muuttuvan aikojen kuluessa Israelissa. Daavidin aikana he olivat kuninkaan mukana, kun jotain arvokasta tehtävää oltiin toimittamassa:

”Sitten Daavid, Israelin vanhimmat ja tuhannenpäämiehet menivät ja toivat riemuiten Herran liitonarkin Oobed-Edomin talosta” (1. Aik. 15:25).

Vanhimmat näyttää olleen kollegio, joka pitää kokouksia eli kokoontuu. Psalmien kirjoittaja mainitsee vanhinten kokouksen:

”Kunnioittakoot häntä kansan seurakunnassa ja vanhinten kokouksessa häntä ylistäkööt” (Ps. 107:32).

Myös Jeesuksen aikana vanhimmat olivat usein paikalla siellä missä vallanpitäjien edustajatkin, kirjanoppineet ja ylipapit liikkuivat

”Ja he tulivat taas Jerusalemiin. Ja kun hän käveli pyhäkössä, tulivat ylipapit ja kirjanoppineet ja vanhimmat hänen luoksensa” (Mark. 11:27).

Vanhimmat eivät vain seuranneet kirjanoppineiden ja ylipappien askelia vaan Jeesus näki heidän seuraavan heitä heidän mielipiteissäänkin äärimmäisyyteen asti.

”Siitä lähtien Jeesus alkoi ilmoittaa opetuslapsilleen, että hänen piti menemän Jerusalemiin ja kärsimän paljon vanhimmilta ja ylipapeilta ja kirjanoppineilta ja tuleman tapetuksi ja kolmantena päivänä nouseman ylös” (Matt. 16:21).

Kirjanoppineet edustivat kirjoitusten tuntemusta ja ylipapit uskonnollista valtaa. Lieneekö tuon ajan vanhimmilla ollut vahvaa yhteistä kantaa asioihin vai olivatko ylipappien ja kirjanoppineiden vietävinä. Sitä ei tässä ryhdytä selvittämään, kuten ei vakiintuneiden, järjestyneiden yhteisöjen vanhimpien asemaa koskevaan mahdolliseen historialliseen, antropologiseen tai muuhun tutkimukseen muiltakaan osin ole perehdytty. Sen sijaan Uuden liiton seurakunnan osalta vanhimmiston aseman seurakunnassa määrittelee Raamatun teksti.

3. Vanhimmisto Uuden liiton seurakunnassa

Kohdattuuan Damaskoksen tiellä Jeesuksen, jonka seuraajia hän oli vainoamassa ja oli vainonnut aina kuolemaan asti (Ap.t.22:4), Saulus Tarsolainen kääntyi kristinuskoon, alkaen käyttää nimeä Paavali. Hän alkoi julistaa evankeliumia pakanoille. Roomalaisille Paavali kirjoitti: ”Teille, pakanoille, minä sanon: Koska olen pakanain apostoli, pidän minä virkaani [diakon] kunniaassa” (Room. 11:13). Paavalin kirjeistä pääasiallisesti käy ilmi seurakunnan vanhimpien valintakriteerit, toimenkuva ja asema seurakunnassa.

3.1. Vanhimpien tehtävä

Vanhimmiston tehtävä tulee ilmi Paavalin puheessa Efesoksen seurakunnan vanhimille:

”Mutta Miletosta hän lähetti sanan Efesoon ja kutsui tykönsä seurakunnan vanhimmat.” [Paavali puhui heille] **”Ottakaa siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi** [piispoiksi, Biblia 1776], **paimentamaan Herran seurakuntaa, jonka hän omalla verellensä on itselleen ansainnut. Minä tiedän, että minun lähtöni jälkeen teidän keskuuteenne tulee julmia susia, jotka eivät laumaa säästä”** (Ap.t.20:17 ja 28-29).

Efesoksen seurakunnan vanhimmat (πρεσβυτερος, presbyteros) olivat Pyhän Hengen seurakuntaan asettamia kaitsijoita (επισκοπος, episkopus). Kreikan sanan ensimmäinen tavu epi tarkoittaa mm: päällä, aikana, eteen, yli, myöten, tähden, kohtaan, vuoksi. Toinen tavu kopos tarkoittaa: väsymys, uupumus, uurastus, ahkerointi. Latinaksi sana on episcopus, saksaksi bischof ja suomeksi katolilaisittain piispa. Voisi kuvitella kreikankielisen mieltävän sanan

tarkoittavan uurastajien päällekatsojia tai ahkerojien etumiehiä. Kreikkaa heikommin taitavat saattaisivat suomentaa sanan yliväsyneiksi, lopen uupuneiksi taikka vain piispoiksi. Ei riitä, että osaamme suomentaa sanoja. Meidän pitää ymmärtää tehtäviä ja työnkuvia. Presbyteros oli vanhimmisto, ei vanhuksia, (presbytes ja, presbytis) Tit. 2:2 ja Filem 1:9. Suomalaiselle piispat voivat olla ”kaitsijoita” sanakirjan suomennoksen mukaan.

Paavali sanoi heidät laitettun paimentamaan (ποιμαίνειν, poimainein) Herran seurakuntaa. Paavalin ajan paimenet Israelissa olivat lammaspaimenia. Paimen kuljetti lampaat ruoan luo ja suojeli niitä joutumasta petojen hampaisiin. Myös Jeesus oli verrannut itseään lampaiden paimeneen: ”**Minä olen se hyvä paimen. Hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä**” (Joh. 10:11). Vanhimmat ovat siis paimenia.

3.2. Vanhimmuuden edellytykset

Vanhimmistoon valitsee vanhimmisto. Katolisuudessa vastaavaa piispojen valintaketjua jatkumona nimitetään suksessioksi. Helluntaiseurakunnissa vanhimpain seuraannon ei väitetä jatkuvan katkeamattomana Pietarista, joka helluntaina saarnasi ja 3000 ihmistä tuli uskoon Jerusalemissa. Luther kirjoittaa Galatalaiskirjeen selityksessään tavasta, jolla valitsemme vanhimmiston jäsenet. Hän käyttää näistä kaitsijoina nimitystä piispa (suomennos), tietäen Pyhän Raamatun professorina piispojen alkuperäisen ilmaantumisen raamatullisen taustan. Luther kirjoittaa:

”Paavali kutsui Timoteuksen ja Tituksen, ja Titus sittemmin piispoja (Tit. 1:5). Piispat ovat aina kutsuneet itselleen seuraajia meidän aikoihimme saakka ja tulevat kutsumaankin maailman loppuun asti. Tällainen kutsu on välillinen, koska sen välittää ihminen, mutta sekin on Jumalan kutsu” (1535/2003, 35).

Kun Jeesus, todettuaan Pietarin uskon, sanoi: Tälle perustukselle minä rakennan seurakuntani, hän ei ehkä tarkoittanut pelkkää kätten päälle panon määrittämää perimysjärjestystä. Yksilöiden uskon kautta hän kokoaa seurakunnan ja luo jumalalyhteyden. Ensimmäiset

vanhimmat alkuseurakuntiin valitsivat apostolit, jotka Jeesus oli valinnut. Paavali kirjoitti Tiitukselle:

”Minä jätin sinut Kreetaan sitä varten, että järjestäisit, mitä vielä jäi järjestämättä, ja että asettaisit, niin kuin minä sinulle määräsin, joka kaupunkiin vanhimmat, jos missä olisi joku nuhteeton, yhden vaimon mies, jonka lapset ovat uskovia, eivät irstaudesta syytettyjä eivätkä niskoittelevia” (Tit.1:5-6).

Tuossa on vain osa Tiituksen saamista ohjeista. Paavali antoi samanlaisia ohjeita myös Timoteukselle: **” Niin tulee siis seurakunnan kaitsijan olla yhden vaimon mies, raitis, maltillinen, säädyllinen, vieraanvarainen, taitava opettamaan”** (1. Tim. 3:2).

Kuten Efesoksen seurakunnassa, myös yleisesti seurakuntien johdossa oli vanhimpien ryhmä. Kun pakanakristittyjen ympärileikkausta koskevaa erimielisyyttä mentiin selvittämään Jerusalemin vanhimpien luo, **”niin seurakunta ja apostolit ja vanhimmat ottivat heidät vastaan”** (Ap.t. 15:4).

Teoksessaan: ”Messun väärinkäyttämisestä” Martti Luther tuo esille vanhinten valinnan Paavalin kirjeestä Tiitukselle. Luther kirjoittaa:

”Joka uskoo, että Kristuksen henki puhuu ja säätää tässä Paavalin kautta, hän varmaankin myöntää, jumalalliseksi määräykseksi ja säännökseksi sen, että jokaisessa kaupungissa tulee olla useampia piispoja tai vähintäänkin yksi piispa. On myöskin ilmeistä, että Paavali pitää vanhimpia ja piispoja samoina henkilöinä sanoessaan, että joka kaupunkiin on asetettava vanhimpia” (1521/1910,298)

Kirjassaan ”Kirkon Baabelin vankeudesta” (Valitut teokset)Luther päättelee, että ”vanhimmilla oli johtoasema vanhan ajan seurakunnissa; he olivat siihen oikeutettuja ikänsä ja pitkän kokemuksensa perusteella ilman virkaan asettamista ja vihkimistä” (1520/1959,481) Helluntaiseurakunnissa vanhimmisto siunaa jäsenyyteensä liittyvän. Katolisen kirkon piispoja Luther ihan pilkkaa: ”He eivät ole piispoja (kaitsijoita) vaan epäjumalia, nukkeja, kummituksia ja Jumalan vihan ihmeitä” (1521/1910,300).

3.3. Monarkkinen episkopaatti

Vasta ensimmäisten seurakuntien ollessa noin sadan vuoden ikäisiä, osassa niistä alkuperäistä, kollektiivista kaitsentamalla pääsi korvaamaan luonnollinen malli, laumailmiön tuottama joukko. ”Joukkopsykologian isä” Gustave Le Bon toteaa.

”Niin pian kuin jokin määrä eläviä olentoja on liittynyt yhteen – olipa sitten kyse eläinlaumasta tai ihmisjoukosta – ne vaistomaisesti asettuvat jonkun päällikön eli johtajan vallan alaisiksi” (1895/1912/2017,82)

Johtajatyypin näin profiloiduttua laumassa, lauma tunnistaa ja tunnustaa tämän, kuten vaikkapa hevoslaumassa tapahtuu. Ihmiset erottuvat hevosista laajemmilla vaikutuskyvyillään. Puheella joukkoon vaikuttaminen voi siitä huolimatta perustua vain hirnaisun voimakkuuteen. Sigmund Freud kirjoitti Joukkopsykologiassaan:

”Joka haluaa vaikuttaa joukkoon, sen ei tarvitse punnita väitteitään loogisesti, vaan hänen on maalattava voimakkaita kuvia, liioiteltava ja toistettava aina samaa” (1921/2010:25).

Näin tätä ilmiötä näyttää voitavan kuvata ilmaisulla: luonnollinen syrjäytti hengellisen. Tämä on eräs seurakunnan hengellisyyden ilmaisin. Hengellisesti orientoituvien ihmisten hengellinen seurakunta on enemmän Raamatussa osoitetun mallin mukainen, kuin on luonnollisten ihmisten lauma, erotettuna järjestyneestä ympäristöstä seurakunta -nimiseen aitaukseen. **”Luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on”** (1. Kor 2:14). Maallistunut seurakunta sielullisena ihmisjoukkona seuraa luonnollista lauman johtajajaksilöä, toteuttaen joukkopsykologian lainalaisuutta, tunteen korvatessa järjen ja lihan voittaessa hengen. Seurakunta, (εκκλησία, ekklesia) merkitsee kreikankielisenä sanana esimerkiksi Ateenan demokratiassa torille kutsuttua, asioista päättävää kokousta. Sana on johdettu verbistä ekkaleo huutaa ulos. Sanansaattaja huusi (vain äänioikeutetut) kaupunkilaiset ulos taloista osallistumaan torikokoukseen. Kristittyjen seurakunta on maailmasta ulos kutsuttujen ja erotettujen hengellinen yhteisö. Kun siinä tapahtuu maallistumisena tunnettu ilmiö, joukko on kuin lauma ilman

paimenta. Se alkaa leimautua vahvimpaan, pisimpään, voimakasäänisimpään tai muuten vaikutusvoimaisimpaan jäseneensä.

Gunnar Westinin ”Vapaan kristillisyyden historia” kuvaa maallistumisen alkutilmiöitä ajanlaskumme ensimmäisten vuosisatojen aikana seuraavasti:

”Alettiin nähdä esimerkkejä ns. monarkkisesta episkopaatista eli seurakunnan yhden miehen episkopaatista. Yksi mies johtajain joukossa kohosi muitten yläpuolelle, ja hän saavutti näihin aikoihin tunnustuksen erikoisaseman omistajana.” (1954/1975,17.)

Noihin aikoihin myös sitten Rooman piispa alkoi vaatia kaikkien seurakuntien yhteisen päämiehen asemaa. Pian Roomaan syntyi myös valtion ja kirkon liitto. Konstantinus Suuri, seurakuntaan kuulumaton, kasteella käymätön Rooman hallitsija kutsui ekumeenisen eli yleisen kirkolliskokouksen koolle Nikeaan vuonna 325. Rooman hallitsema voimakas järjestö esiintyi seurakuntana ja monopolisoi kristinuskon, teki siitä uskonnon, jota johti paavi. Kun tuosta oli tuhat vuotta eletty eteenpäin, oli Roomassa edelleen paavi. Tämän nimi oli Innocentius III. Paaviuden (tyrmistyttävä) historia avautuu kirjassa: ”Ihmistä suurempi.” Se kertoo tuon paavin tavallaan julistaneen olevansa virkaatekevä seurakunnan Pää Jeesus Kristus:

”Me olemme apostoliruhinaan (Pietarin) seuraaja, mutta emme hänen sijaisensa, emmekä kenenkään apostolin sijainen, vaan itsensä Jeesuksen Kristuksen sijainen.”
(2004,39)

Vanhimmistoa kaitsijoina ei ole asetettu sijaisiksi, jäljittelijöiksi, kopioiksi, teeskentelijöiksi ja tulpaksi Hyvän Paimenen ja hänen laumansa väliin. Vanhimpain osa on olla Jumalan Sanan ja Hengen avoin kanava lihallisuuden ja sielullisuuden syrjäyttämiseksi laumassa, jossa näin ei joukkosielukaan pääse ilmestymään.

4. Hallinto ja viranhaltijat

Raamatun lukijalle muodostuu kuva alkuseurakunnista ilmiönä sinänsä, niiden rakenteesta, toiminnasta, työnjaosta jne. Kuva koskee jotakin, mikä oli ennen kuvaa. Sitä voi pitää mallina jollekin, mikä rakentuu kuvan jälkeen. Kenelle se kertoo enemmän, kuin sen luoneet sanat, hänen olisi tiedostettava lisäyksen lähde. Kirjoituksissakin lähteet on ilmoitettava. Kun Jeesus havaitsi ihmisen uskon nimeensä, hän sanoi: ”Tälle kalliolle minä rakennan seurakuntani” (Matt. 16:18). Siis ”Minä olen” ilmaisee itsensä nyt: ”Minä rakennan”. Sana rakentaa uskon perustalle seurakunnan. Raamattuun kirjoitettuun saa uskoa seurakuntakuvana. Vanhimmiston aseman määrittelemiseksi tässä tarkastellaan seurakuntamallia sen toimintaa koskevan työnjaon osalta. Toimijoiden osalta seurakunta näyttää olevan neljäportainen eli nelikerroksinen.

4.1. Kaksi tärkeintä toimijaa

Ensin on Seurakunnan Pää Jeesus Kristus, Jumalan Sanana ohjaten seurakuntaa. Pyhän Hengen kautta hän vaikuttaa ihmisten sydämissä, johdattaa herätykseen, mielen muutoksen, ja seurakuntaan, tuottaa armolahjoja ja rakentaa seurakuntaa. Hän on verellään ostanut Jumalalle ihmiset. Uskovia Hengen yhteys liittää seurakunniksi.

Toinen tärkeä toimija ovat seurakuntalaiset. He ylistävät Jumalaa, rukoilevat, uhraavat aikaansa, varojaan ja voimiaan, todistavat uskostaan, julistavat evankeliumia ja osoittavat rakkautta ihmisiä kohtaan.

Seurakuntana olemisellaan seurakuntalaiset myös ovat osallisina siihen:

”...että Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaallisten hallitusten ja valtojen tietoon sen iankaikkisen aivoituksen mukaisesti, jonka hän oli säätänyt Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme” (Ef. 3:10).

Seurakunta ei ole luonnollinen ihmisyyhteisö, mutta sillä on sellaiseen ainekset ja taipumukset. Siksi sitä on pidettävä tietoisena seurakunnan olemuksesta hengellisenä ilmiönä maailmassa. Tuota ilmiötä on ylläpidettävä Sanan, rukouksen ja toiminnan kautta. Seurakunnan on oltava laidun, jossa on hengellistä ruokaa; auki tulee olla lähteen, jossa on elävää vettä. Sitä varten seurakunnassa on vielä kaksi porrasta.

4.2. Vanhimmat ja diakonit

Vielä on palattava Paavalin ensimmäiseen Timoteus-kirjeeseen. Luettuamme siitä jo kolmannen luvun toisesta jakeesta, kuinka kaitsijan tulee olla nuhteeton yhden vaimon mies, siirrytään 10 jaetta eteenpäin

”Niin myös seurakuntapalvelijain tulee olla arvokkaita, ei kaksikielisiä, ei paljon viinin nauttijoita, ei häpeällisen voiton pyytäjiä [---] Mutta heitäkin koeteltakoon ensin, sitten palvelkoot, jos ovat nuhteettomat [---] Seurakuntapalvelija olkoon yhden vaimon mies, lapsensa ja kotinsa hyvin hallitseva.” (1. Tim. 3: 8,10,12.)

Tässä esiintyy siis toinen kohde ja sille määritelmä. Ensin esitettiin vanhimmat eli kaitsijat (ἐπισκοποις, episkopos) ja nyt seurakuntapalvelijat, (διακόνους, diakonit). On siis kaksi ryhmää, vanhimmat ja seurakuntapalvelijat, diakonit. Mitä nämä diakonit tekevät?

4.3. Apulaisuuden diakonia

Tässä länsimainen käytäntö näyttää ottaneen laajan yläkäsitteen nimen sen alakäsitteen nimeksi. Katolilaisessa traditiossa diakonilla tarkoitetaan jonkinlaista sosiaalityöntekijää, tai alempaa sananpalvelijaa. Pitäisikö noudattaa perinnettä vai Raamatun sanaa, kun ”Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi” (Ap.t.20:28)?

4.3.1. Puhdistus jo puolitiessä

Jos kysyisimme perinteen ja Raamatun suhdetta 16. vuosisadan Lutherilta, hän ehkä vastaisi, kuten on jo kirjoittanut, että ”totuutta on etsittävä suoraan Raamatun tekstistä” ja on ”luovuttava skolastiikan käyttämistä käsitteistäkin. Kirkon on palattava käyttämään vain Raamatussa olevia sanoja” (Arffman 2009,106 ja 132). Mutta Lutherkin hyväksyi joitakin vuosisatoja perinteenä olleita ei-raamatullisia tapoja:

”Mutta siihen on kyllin pätevät perustelut, ettei meidän aikamme kukaan voi torjua eikä hylätä lapsikastetta, onhan sillä niin pitkä perinne” (1528/1991,115).

Diakon -käsitteäkään ei Luther puhdista, koska ei irtaudu valtionkirkkotraditiosta. **Luterilainen ”Kristinoppi”** ja katekismus eli evankelisluterilaisen kirkon opetus on muovannut suomalaisten käsityksen kristinuskosta. Siksi on mielenkiintoista katsoa, millainen on sen opetus tässä käsitellystä aiheesta. Tällä vuosituhannella erään korkean luterilaisen elimen teologinen sihteeri, kunnioitettava, avarakatseinen teologi asiasta maininneelle opiskelijalle huudahti, ettei ollut kuullutkaan Lutherin pitäneen seurakunnan vanhimmistoa piispoina. Jos ei ollut kuullut, olikohan sittenkin lukenut?

Sen opetuksen määrä, joka joskus on kirkossa vaadittu ennen kuin on voitu antaa kaste, on sama, kuin se suullisen opetuksen (katekheisis) määrä, joka annettiin katekumeeneille eli kasteoppilaille. Sitä vastannee Suomen luterilaisessa kirkossa sen julkaiseman ”Lutherin katekismuksen” yhteydessä ollut 1948 hyväksytty Kristinoppi, joka näyttää sitten olleen voimassa sellaisenaan puoli vuosisataa. Sen korvasi vuonna 1999 kirjanen, josta mainintoja kirkon toimijoista en

löytänyt. Kirkon mainittiin olevan katolinen, ja siihen mahtuvan erilaisia tapoja.

4.3.2. Nimityksien sekaannus

Baabelin kielen sekoitus ei kuulu aiheeseemme, joten sen valossa Uuden liiton sanasekaannuksia ei nyt yritetä selittää. Ne täytyy vain todeta. Vuosina 1948–1998 luetun Kristinopin kuvaamaan kirkkoon ei liene tullut olennaisia muutoksia toimijoiden nimityskriteereissä vuonna 1999 tai sen jälkeenkään parissa vuosikymmenessä. Kristinoppi kohta ”53. Seurakunnan virat” esittää: ”Jumala on asettanut seurakuntaansa papin viran”.

Raamatun mukaan tuo virka on Vanhassa liitossa, ja Heprealaiskirjeen mukaan Jeesuksella Uudessa liitossa. 1. Piet. 2:9 mukaan me kristityt olemme papisto (hiereus). Ei se ollut epäselvää esim. Augustinukselle, ja Pyhän Raamatun professori Martti Luther (1523/1986, 39) myös opetti yleistä pappetta, eli me uskovat olemme pappeja. Sana ”pappi” tulee, (katolilaisuuden kirkkokielen), latinan sanasta *past*, eikä Raamatun kreikan sanasta ”hiereus”, jota Pietari käytti todetessaan meidät papistoksi.

Luterilainen kristinoppi jatkaa: ”Jumala on [---] asettanut diakonin ja diakonissan viran.” Väitteen tueksi lukee: ”Seurakuntapalvelijan asettaminen Ap.t. 6:16”. Kuten luvussa 4.4 tullaan osoittamaan tuo raamatunkohta ei kerro 7 miehen virkanimityksistä vaan työhön osoittamisista. Oikeasti Raamatussa seurakuntapalvelijan (diakon) nimikkeen ja sen kantamiseksi asetettujen ehtojen luetteleminen tapahtui 1. Tim. 3: 8,10,12, kuten edellä luvussa 4.2. tuli esille.

Kristinopissa mainitaan vielä sellainenkin asema kuin ”seurakunnan kaitsijan virka” toistamalla se ainoa kohta, jossa ”kaitsijan virka” mainitaan, nimittäin 1. Tim. 3:1. johon Raamatun suomentaja on uskaltanut lisätä sanan virka. Virka-sanana lisäys tässä Raamatun tekstiin juontuu valtionkirkon maallishengellisistä toimenkuvista. Siellä, missä virka-sanaksi suomennetaan, tekstissä olemassa oleva kreikan sana, tuo sana on diakon. Suomessakin virka-sanana käyttöä tukee valtionkirkon / valtiollisen kirkon eräiden toimien julkis-oikeudellinen luonne, joka määrittellään virkasuhteena kirkkoon.

Suomessa ev.lut. kirkon viroista säädetään kirkkolain 6. luvussa. Sen 2§ 1momentti kuuluu: ”Viranhaltijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on virkasuhteessa työnantajaan”. Viranhaltija käyttää julkista valtaa alamaisia kohtaan. Voisi ajatella sellaisen sopivan lakiliiton puolelle. Evankeliumin julistaminen on vapauttamista: ”Jos siis Poika tekee teidät vapaiksi, niin te tulette todellisesti vapaiksi” (Joh. 8:36). Diakonin parempi käänös on seurakuntapalvelija. Kaitsijasta, επισκοπος ja seurakuntapalvelijasta διακον ei pitäisi käyttää mitään yhteistä nimitystä missään yhteydessä, missä Raamattukaan ei niin tee.

Roomalaiskatolinen kirkko on piispan eli kaitsijan viran alaiseksi perustanut pastorin viran. ”Virka” on Raamatun suomennoksessa vastine alkukielen sanalle diakon. Koska piispa ei ole diakon mutta kuitenkin virka, niin diakon ei ole virka. Pastori on latinaa. Sanan pāstiō (paastioo) merkitys on laidun, ja sanan pāstus ruokinta, laidun, rehu. Niiden välillä sanastossa on sana pāstor, paimen, pastori. Se periytyi katolilaisuudesta myös luterilaisuuteen. Tuo latinalainen sana, jota ei ole Raamatussa, on maailman suurimmassa laitospastorissa saanut arvoavallan, jonka houkuttelemana sen on omaksunut helluntaiherätyskin pyrkiessään leimautumaan normaalikirkoksi normaalikirkkojen joukkoon. Siinä joukossa nautitaan niin valtiovallan kuin maailmankin välinpitämättömyyttä vainon sijasta. Diakonin virka sosiaalityöntekijänä lienee myös alun perin katolilaisuudesta lainattu, jotta Raamatun malli on voitu ohittaa. Rekisteröidyssä uskonnollisessa yhteisössä seurakuntavirat voivat olla myös valtion laissa määriteltyjä virkoja. Helsinkiläisen Helluntaikirkon perustamisen seuraus (syy?) oli, että sen työntekijät joutuvat (saavat) suorittamaan valtiollisia rekisteritoimia virkavastuulla yhdyttyinä seurakunnan toimiin – he, joiden piti opettaa ”**minun kansalleni erotus pyhän ja epäpyhän välillä**” (Hes.44:23; vrt.3.Ms.10:10; Jer.3:8 tai Rm.2:22).

Ortodoksinen kirkko toi kristinuskon suomalaisille, alkaen Novgorodista, Ilmajärven rantamilta jo 900-luvulla. Novgorod on vanha suomalainen kaupunki ajalta, jolloin Suomi ei ollut valtio vaan laaja etninen- ja kielialue heimoihin jakautuneena. Suomalaiset perustivat slaavilaisten kanssa valtion, nimeltä Venäjä. Sen

perustamisesta voi olla muitakin tulkintoja, mene ja tiedä. Ortodoksikirkossa on diakonin-, papin- ja piispanvihkimykset.

4.4. Ministereitä ja maistereita, virkoja vilisten

Virka -sana esiintyy eri taivutusmuodoissaan kymmeniä kertoja Uuden testamentin vuoden 1938 suomennoksessa. Käännöksenä sanasta ”diakon” on sana ”virka” harhainen, ja siitä on uudemmissa käännöksissä paljolti luovuttu, kuten seuraavalla sivulla olevasta kolmen käännöksen muutamien kohtien vertailulistasta ilmenee.

4.4.1. Pariisista yliopistolatinaa

Sillä että kreikan sana diakon on suomennettu sanaksi virka, on mielenkiintoinen tausta, joka tunnettaisiin, jos se olisi teologisesti merkittävä. Se ei nähtävästi ole. Suomalaiset opiskelijat hankkivat yliopistosivistyksensä jo 1300-luvulla Pariisin yliopistossa. Ainakin kaksi filosofian maisteriksi siellä opiskellutta palveli sitten Turun piispana. Kaksi suomalaista ehti nousta Pariisin yliopiston rehtoriksikin. Suomalaisia oli myös muissa tehtävissä tuon yliopiston hallinnossa. Aristoteleen filosofiaa opiskeltiin, mutta tärkeintä oli oppia lukemaan ja kirjoittamaan latinaa. Pariisin yliopiston merkityksestä suomalaisille ennen uskonpuhdistusta kirjoittavat Simo Heininen ja Markku Heikkilä teoksessaan ”Suomen kirkkohistoria” 1996. Latina oli Rooman kirkon kieli, ja (vanhoja suomalaisalueita Venäjällä, sekä) kaakkoista Suomea lukuun ottamatta täällä oltiin roomalaiskatolilaisia.

Vielä on virka -sanan osuvuudesta diakon sanan suomennoksena sanottava jotakin. Diakonit ovat seurakuntapalvelijoita. Latinankielessä palvelija ja apulainen ovat ministereitä ja ministriōrum on miehistö eli henkilökunta. Virkaan liittyviä sanoja sanakirjassa ovat mûnus, officium, magistratum. Jeesus kielsi: kukaan älköön salliko kutsua itseään mestariksi. Kutsutaan maisteriksi! Ministry -sanaa käytetään sananpalvelijoista. Pastori -sana ei tarkoita palvelijaa vaan paimenta. Kutenkin katolilaiset käyttävät myös episkopos- (suomeksi piispa) sanaa paimenesta, joka paimentaa useita seurakuntia yksinään. Martti Luther ei tuollaisia piispoja suvainnut, kuten sivulla 8 todettiin. Seurakuntapalvelija palvelee seurakuntaa ja niitä, joita seurakunta

palvelee. ”Joka teistä tahtoo suurin olla, olkoon toisten palvelija”, sanoi Jeesus. Vanhimmisto on kollegio, joka muodostaa päätöksensä kokouksissaan. Vanhimmat toteuttavat vanhimmiston päätöksiä. Niin toteuttavat myös diakonit.

4.4.2. Virkainto ja aseman kaipuu.

Perinteisiin helluntaiseurakuntiin ei haluta kaksoisvirkoja eli puoliksi maallisen, puoliksi hengellisen aseman omaavia työntekijöitä. Sellainen vaatisi seurakunnan ja sen jäsenten rekisteröimistä. Uskonnolliseksi yhdyskunnaksi voi rekisteröityä joukko, jossa on vähintään 20 täysikasvuista jäsentä. Rekisteröidyn seurakunnan ei tarvitse liittyä mihinkään kirkkokuntaan koska se on itse sellainen. Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan yhdyskuntajärjestyksessä voidaan määrätä, ettei yhdyskunnan jäsen voi olla samanaikaisesti muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen. Rekisteröidyistä uskonnollisista yhdyskunnista säädetään uskonnonvapauslaissa 6.6.2003/453.

Uskonnonvapauden lupaa Perustuslaki 11.6.1999/73. Sen 11§ 1mom mukaan jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Saman pykälän toisen momentin mukaan uskonnon ja omantunnon vapautteen sisältyy muun muassa oikeus tunnustaa uskontoa, ilmaista vakaumus, oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Lainkohdassa säädetään muutakin, mutta tekijänoikeuden loukkaamattomuuden varmistamiseksi koko pykälää ei tähän kopioida. Jokaisella on kyllä oikeus lukea laki. Perustuslain antama oikeus kuulua uskonnolliseen yhdyskuntaan koskee uskonnollisia yhdyskuntia, määräämättä onko niiden oltava rekisteröityjä. Laki luetaan niin kuin se on kirjoitettu. Rekisteröimättömään uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluminen on siis saman lain samassa pykälässä oikeutettu kuin uskonnon vapauskin.

Erään helluntailaisten hyvin tunteman lehden pääkirjoitus 10.1.2017 tuli lupailleeksi, että uskonnonvapauslaki antaa rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan jäsenelle turvaa, kun vainot kohtaavat uskovaisia. Sen mukaan helluntaiseurakuntien olisi hakeuduttava

rekisteröidyiksi uskonnollisiksi yhdyskunniksi myös tullakseen uskonnonvapaudesta osallisiksi. Esitettiin mahdolliseksi, että rekisteröimätön seurakunta voisi joutua oikeuteen vastaamaan jostakin. Pääkirjoitus käänsi siis asiat pääläelleen. Alempi laki ei voi polkea perustuslain takaamia oikeuksia. Vainoaminen on laitonta. Vain rekisteröity voi joutua kärjille. Lehti ei oikaissut pääkirjoitustaan lukijan vaatimuksesta huolimatta.

Rekisteröity jäsen rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa on valtion rekisteröimä. Laki 6.6.2003/453 11luku 4§ 4mom. määrää muun muassa, että: ”Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä talletettava väestötietojärjestelmään tieto uskonnolliseen yhdyskuntaan liittymisestä.

4.4.3. Diakonin suomentamisen kehitystä

Jae	alkukieli	suom. 1938	suom. 1992	suom.2012
Ap.t. 1:17	diakonias	viran	palvelutehtävän	
Room.11:13	diakonian	virkaani	tehtävääni	virkaani
Room.12:7	diakonian	virka	palv.tehtävän	
2.Kor.3:17	diakonia	virka	k.plvel.virka.	kuol.viralla
2.Kor.3:8	diakonia	virka	Heng.palv.v.	Heng. v:lla
2:Kor.3:9	diakonia	virka	virkaa	viralla
2.Kor.5:18	diakonian	viran	sovituksen v:n	sovituks v:n
2.Kor.6:3	diakonia	virkaamme	palveluv:mme	palvelutehtävää
Gal.1:1		vir kansa	virkaani	saanut vir kansa
Kol.4:17	diakonian	virasta	se tehtävä	palvelutehtävän
1.Tim.3:1		virkaan	kaitsijan virkaan	kaitsijaksi
2.Tim.4:5	diakonien	vir kasi	tehtävä	palvelutehtävä
Hepr.8:6	leiturgia	jalomman viran	tehtävän	viran
Jae	alkukieli	suom. 1938	suom. 1992	suom.2012

4.5. Diakonien toimialat Raamatussa.

Ensimmäiseksi kannattaa poiketa selvittämään eräs pöytäpalveluksen järjestely, jota yleisesti väitetään diakonien valinnaksi. Kun apostolit asettivat tilalleen ruoan jakamiseen 7 miestä, näitä ei näytä nimitetyn diakoneiksi vaan: ”**tähän toimeen**” Näin alkuteksteissä: (Textus receptus): ἐπι τῆς χρείας ταυτης, käyttöön tähän; Bysantin teksti:

ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΡΕΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ, käyttöön tähän; Tischendorf: ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΡΕΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ, käyttöön tähän) (Ap.t. 6:3), ”**mutta me rukouksessa ja palveluksessa** (διακνία = diakonia) **sanan pysyttelemme**” (Ap.t.6:4). Kaikki kolme alkukielistä Uuden testamentin laitosta kertoo siis, että 7 miestä vaihdettiin ruoan jakelijoiden tilalle *tähän käyttöön*, jotta apostolit voivat palata päätoimista sanan saarnaamisen diakoniaansa harjoittamaan. Kun ihmisillä on jokin opillinen uskomus, ei sen kumoavalle Raamatun sanalle anneta mitään arvoa. Sellainen on uskomuksia koskeva psyyken lainalaisuus. Jaakon käännöksessä ”tähän käyttöön” on ”over this business”.

Kun nyt Raamatun teksti, mm. 1. Tim. 3:2, 8-13 erottaa diakonit (suom. virka, seurakuntapalvelija) seurakunnan vanhimmista eli kaitsijoista (episkopos) sekä myös erityisvaatimuksilla muista seurakuntalaisista, niin näyttää diakonit -niminen osajoukko hahmottuvan seurakuntaan. Diakoni toimii normaalseurakunnassa vanhimpien työhönsä siunaamana eli asettamana, mutta Jumalalta kutsumuksensa saaneena. Kun Paavali ja Timoteus kirjoittavat filippiläisille kirjeen, sen tervehdys on osoitettu ”kaikille pyhille Kristuksessa Jeesuksessa, jotka ovat Filipissä, sekä myös seurakunnan kaitsijoille ja seurakuntapalvelijoille”. Sana sanalta suomennettuna noista kolme viimeistä sanaa ovat Novumin interlineaarisisessa käännöksessä: ”kanssa piispojen ja diakonien”. Kirje oli siis osoitettu kolmelle neljästä edellä (4.1 ja 4.2) luetellusta srk:n toimijasta (seurakunnan Pää, jäsenet, diakonit ja vanhimmisto).

Erilaisuuksia palvelustoimissa on (διαίρεσεις διακόνων εἰσιν), on alkutekstin sanajärjestys Paavalin kolmelle sanalle, jotka normaalisuomennoksessa ovat: ”Seurakuntavirat ovat moninaiset” (1. Kor. 12:5). Alkutekstissä tuossa on siis sana diakonion. Näin käy ilmi, että diakon on hyperonyymi eli yläkäsite, kuten sen suomennoksetkin, virka tai seurakuntapalvelija. Alakäsitteitä eli erilaisia palvelustoimia ei yksiselitteisesti luvussa luetella. Jakeen 28. alkuosassa kerrotaan Jumalan asettaneen seurakuntaan ensiksi muutamia apostoleiksi, toisia profeetoiksi, kolmansia opettajiksi. Olisiko siis apostolikin diakoni? Mitä sanookaan Paavali: ”Koska olen pakanain apostoli, pidän minä virkaani (diakonian) kunniaassa” (Room. 11:13).

Miksi vanhimpia ei mainita tuossa koko luvussa? Ensinnäkin vanhimuus ei ole virka, ja vanhimmat mainittiin olevan egyptiläisilläkin (luku 2). Toiseksi seurakunnan vanhimmisto on kollegio, aivan kuin osakeyhtiön tai yhdistyksen hallitus. Vanhimmisto täydentää kuitenkin itse itseään Kutsun siis välittää ihminen ”mutta sekin on Jumalan kutsu”, sanoi Luther (3.2).

Tuon kolme diakonia luetelleen 1.Kor.12:28. jakeen loppuosassa mainitaan armolahjoja. Noiden armolahjojen joukossa on sana: ”hallita”. Kun diakonien yhteydessä oli 5. jakeessa lause ”Herra on sama”, ja armolahjojen yhteydessä jakeessa 6. lause ”Henki on sama”, näyttää kyky ”hallita” nyt luetun armolahjojen joukkoon jotenkin huomaamattomasti. Hallitsemisen armolahja ainakin sopii vanhimmalle, ehkä moni muukin. Hengen lahja ja vanhimman valinta osuvat samoihin henkilöihin, sillä valitsija ja lahjan antanut Henki on sama. ”Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi...” (luvussa 5.1).

Sumea jako yhtäältä diakoneihin=virkoihin=seurakuntapalvelijoihin ja toisaalta episkopeihin= piispoihin=kaitsijoihin=vanhimpiin näyttäisi olevan luvussa 1. Kor.12. Saman kirjoittajan, Paavalin teksteissä toisaalla, nimittäin 1. Tim. 3:2-12 ja Fil. 1:1 jako kuitenkin on ilmeinen, selkeä seurakunnan vastuuhenkilöiden jako kahteen osaan. Sikäli kuin eivät diakonien ”moninaiset” toimenkuvatkaan tule Raamatussa tarkasti eritellyiksi, kun emme elä enää lain alla, niitä ovat sitten vain vanhimmiston tehtäviin kuulumattomat tehtävät.

Paavali ei ollut seurakunnanvanhin, ja siksi hänen täytyy olla ollut diakoni. Hän mainitsikin tuon apostoliudestaan, kuten edellä tuli esille. Pietari taas oli yksi Jerusalemin seurakunnan vanhimmista ja mainitsi vanhimmuudestaan kirjeessään ”minä, joka myös olen vanhin” (1. Piet. 5:1). Hänen ilmaisunsa sisälsi kreikan sanan presbyteros. Mutta vaikka Pietari oli vanhin, hän oli myös apostoli (1. Piet. 1:1). Jako kahteen ei siis koskekaan henkilöitä, vaan työnkuvia. Maallisessa työssä työpaikallaan laajan osaamisen saavuttanut toimitusjohtaja voi korvata poissaolevaa toimijaa eli tehdä kahta työtä, istua kahdella tuolilla, pitää kahta hattua, kuten tilannetta on tapana ilmaista. Samoin voi tapahtua seurakunnassa. Mutta hatunvaihto voi joskus merkitä melkein takinkääntöä. Mikä tahansa hattutemppu ei ole raamatullinen.

5. Hyvän hallinnon periaate

Hyvän hallinnon periaate sisältyy seurakuntajärjestykseen, koska teokratia on määritelmänomaisesti hyvä. Sen heikko lenkki on luonteensa mukaisesti ihminen, joka siinä toimii. Mutta silloinkin kun ei seurakunnan Pään, Jeesuksen, Sanan anneta täysin johtaa toimijoita, kohtaa heitä kuitenkin yhteiskunnan taholta paine pyrkiä hyvään hallintoon.

Teokratiaa voi verrata edustukselliseen demokratiaan – ei siksi, että siitä voisi ottaa oppia, sillä oppi meillä jo on, vaan – jotta tunnistaisimme paremmin niitä hallinnon laatuominaisuuksia, joiden voi päätellä olevan kristinuskon välillistä vaikutusta yhteisöjen muodoissa. Silloin havaitsemme ne selvemmin omassa toiminnassa.

Demokratian esimerkiksi sopii yhdistys. Siinä valta on jäsenillä, ja nämä käyttävät tuota valtaa yhdistyksenkokouksessa. Yhdistyksenkokous päättää yhdistyksen toiminnasta ja valitsee yhdistyksen hallituksen jäsenet. Hallitus toteuttaa yhdistyksenkokouksen päätökset ja omia päätöksiään sellaisissa asioissa, jollaiset yhdistyksenkokous, -säännöt tai laki on määrännyt hallituksen päätöksenteon varaisiksi. Sellaisia ovat yleensä toimihenkilöiden työhönotto ja monet sitä pienemmät asiat. Hallitus myös valmistelee yhdistyksenkokousta varten ne jäsenten esittämät aloitteet ja omat esityksensä, jotka se toimittaa kokouksen käsiteltäväksi ja päätettäväksi. Yhdistyksenkokous käsittelee sääntöjensä määräämät sekä hallituksen esittämät asiat, paitsi jos jonkin muunkin asian käsittelemistä kokouksessa ehdotetaan ja sen käsiteltäväksi ottamisesta vallitsee täysi yksimielisyys. Toimijoiden on luettava voimassa olevasta laista mitä on noudatettava. Rekisteröityä yhdistystä ja rekisteröimätöntä yhdistystä säätelee yhdistyslaki.

Teokratia (Jumalan valta) on tässä seurakunta. Siinä vallan suunta on päinvastainen kuin demokratiassa. Ylintä valtaa käyttää seurakunnan Pää, Jeesus Kristus. Seurakuntalaisella on suora yhteys häneen. Seurakunnassa on vanhimmisto. Se valitsee jäsenensä ja tekee päätettävikseen katsomissaan seurakunnan asioissa yksimielisiä päätöksiä. Vanhimmisto valitsee keskuudestaan tai ulkopuoleltaan seurakunnan toiminnoille vastuuhenkilöitä, ja mahdollisesti operatiivisen vetäjän. Vastuu ja valvonta säilyy vanhimmistolla

Kyky hallita oli kovin huomaamattomana 1. Kor.12:28 jakeessa armolahjojen joukossa, kuten aiemmin todettiin. Hallitsemisen tuleekin olla huomaamaton. ”Ei herroina halliten [---], vaan ollen laumalle esikuvina” (1. Piet. 5:3). Aidoksi esikuvaksi ei voi tulla Mooseksen vaan Jeesuksen kautta. Rakkaus ei pysy salassa, mutta muutoin hallinto saattaa ilmentää vanhaa kiinalaista (Laozi n. 500 eKr, ehkä jo Jao- ja Shuen-hallitsijoilta n 2300 eKr) sanontaa: ”hyvä hallitus on silloin, kun kansa ei tiedä sellaista olevankaan”. Tuohon voisi kyllä lisätä ehdon, että kansa kuitenkin eläisi ikään kuin sillä olisi hallitus. Seurakunnassa sellainen toteutuu, kun Jumalan Henki saa johtaa sen jokaista tasoa ja porrasta; jokaista yksilöä. Mutta täällä ajassa, lihassa tarvitaan myös hallinto, tapakulttuuri ja etiketti.

Kyky armolahjana ilmenee myös. Hallitseminen oli Pyhän Hengen antamien armolahjojen joukossa. Vanhimpia (prebytes. prebytis) on joukoissa asettamattakin. Seurakunnan vanhimmisto koostuu Efesoksen vanhimpien tavoin niistä, jollaisille Paavali sanoi: ”Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi (episkopos), paimentamaan Herran seurakuntaa...” (Ap.t. 20:28) Vanhoista voisi suosituimmat valita hallintoelimeksi (presbyterus) vaikkapa vaaleilla. Jumalan seurakunnassa valinta on kuitenkin toinen. Vanhimmiston on nähtävä tai koettava, kenet Henki asettaa mihinkin tehtävään seurakunnassa, ja varmistuttuaan henkilön itsensä kanssa asiasta, julkaistava se seurakunnankin tietoon siunaamalla henkilö tuohon tehtävään seurakunnan edessä.

Koskaan ei jokainen ole tyytyväinen hallinnon toimiin, linjaan ja henkilövalintoihin, paheksumatta edes jotakin noista. Koska kuitenkin huonokin hallinto on parempi, kuin anarkia, myös vanhimmistoon voi varmaankin suhtautua, niin kuin Paavali kehottaa

suhtautumaan esivaltaan: ”Jokainen olkoon alamainen sille esivallalle, jonka vallan alla hän on. Sillä ei ole esivaltaa muutoin kuin Jumalalta”. Vanhimmisto on kuitenkin omin voimin avutonta väkeä, ja tarvitsee jatkuvaa esirukousta selviytyäkseen edes jotenkin työstään, toinen toisistaan ja itse kukin omasta itsestään.

6. Hallinnollinen sekaannus

Hallinnollista sekaannusta esiintyy kahdessa kohteessa. Ne ovat varsinainen seurakuntajärjestys ja seurakuntatoiminnan taloudellinen kytkös yhteiskuntaan. Jälkimmäistä Suomessa kunkin helluntaiseurakunnan piirissä välittää perinteisesti seurakuntalaisten perustama rekisteröity yhdistys. Piirretään ensin seurakunnasta kuva, jota voi korjata Jumalan sanan perusteella, jos tekeleestä siihen aihetta löytyy.

Koska rakkaus on kekseliäs, tapahtuu seurakunnassa monenlaista spontaania toimintaa. Sitä ei pidä liialla holhoamisella tukahduttaa. Mutta, kuten edellä on todettu, Jumala on asettanut erityisiä toimijoita eri tehtäviin seurakunnassaan. Pyhä Henki asetti (ethero) (Ap.t. 20:28) seurakunnan vanhimmat (prebyterus tês ekklêsias) (Ap.t. 20:17) kaitsijoiksi paimentamaan Jumalan seurakuntaa. Heitä Paavali kehottaa pitämään huolta (prosekhô, pitää huolta, pysytellä jssk [srk:ssa], liittyä jhk [lujemmin srk:an,] kavahtaa, ottaa vaari) laumasta ja itsestään.

Monta johtajaa laumalla johtaa katastrofiin, ellei johtaminen tapahdu kollegiona eli vanhimmistona, jossa kaitsijat yhdessä, laumasta erottautuneina, tekevät yksimielisiä päätöksiä. Kun ei yksimielisyyttä tule, asia jätetään rukousaiheeksi, kuullaan ehkä asiantuntijoita, heitetään arpaa, tai asia jätetään päättämättä. Paavali oli oppinut mies, eikä olisi rohkaissut monen johtajan malliin, vaikka olisi joutunut määrittelemään asian itse. Nyt hän kuvasi Jumalan seurakunnalleen antamaa mallia seurakunnalle, jolla on yksi johtaja, Seurakunnan Pää, ja hänen tahtoaan tulkitseva kaitsijoiden kokous, joka tuottaa yksimielisiä päätöksiä.

Kaitsijoiden ja diakonien suhteesta vielä. Raamatun valossa ja käytännössä se on järjellinen. Toinen kategoria ylhäältä annetun toimenkuvan haltijoita oli siis diakonit. Koska episkopaatit eli piispat,

ja diakonit eli toimijat on erotettu toisistaan Raamatussa, niiden eroa seurakuntakäytännössä kuvaa seuraava. 1. Vanhimmistoveli osallistuu päätöksentekoon vanhimmistonkokouksessa. Sen ulkopuolella hän ei tee vanhimmistopäätöksiä. Ollessaan seurakuntalaisten joukossa, vanhimmistoveljet eivät ole vanhimmisto, eivätkä keskustele asioista vanhimmistona, vaan sulautuvat yksilöinä seurakuntalaisten joukkoon. 2. Se vanhimmistosta, joilla on myös erityinen opettajan, evankelistan tai muu seurakuntapalvelijan (diakon) armolahja, on vanhimmiston kokouksen ulkopuolella diakoni, mutta ei vanhimmistopäätöksiä tekevä, julistava, kehuva, moittiva tai rikkova. 3. Vanhimmiston seurakuntaan operatiiviseksi johtajaksi asettama vanhimmiston ulkopuolinen diakoni osallistuu raportoivana asiantuntijana, sekä palautetta ja tavoitteita saamaan vanhimmiston kokouksiin. Sananpalvelijana hän ei ole vanhimmiston ennakkosensuurin alainen.

Diakonien keskinäiset asemat voivat olla tulosvastuullisuuden sanelemia. Jos yksi diakoni näkyjä näkee ja unia uneksuu, ja kaikki diakonit siksi rientävät näkyjä tähyilemään, siihen sopii, mitä Raamattu sanoo seurakunnasta: ”Jos koko ruumis olisi silmä, missä sitten olisi kuulo?” (1. Kor 12:16) ”Seurakuntavirat (diakoniat) ovat moninaiset...” (12:5). Diakonien toimenkuvien kesken vallitsee synergia. Se tarkoittaa, että kun jokainen toteuttaa omaa kutsumustaan antaumuksella, yhteistulos on suurempi, kuin tulokset yhteen laskettuina. Diakonit eivät näin ollen voi delegoida työnäkyjään toisilleen, paitsi ryhmätyössä. Kullakin on oma kutsumuksensa. Seurakunnan toiminnan **operatiivinen johtaja** ei voi ohittaa johtamiensa henkilökohtaista kutsumusta, enempää kuin hän voi ohittaa vanhimmistopäätöksiä tai anastaa vanhimmistolle kuuluvaa päätäntävaltaa. Täsmennyksiä, oikaisuja ja täydennyksiä tähän lyhyeen pelkistykseen on toimijoiden etsittävä Raamatusta. Riippumatta siitä, mitä toimija on lukenut, hän vastaa itse omasta toiminnastaan. Se ei poista kirjoittajien vastuuta tekeleistään.

7. Henki ja liha yhteisöinä

Jeesus sanoi: Mikä lihasta on syntynyt, on liha, ja mikä Hengestä on syntynyt, on henki. Älä ihmettele, että minä sanon sinulle: teidän täytyy syntyä uudesti ylhäältä (Joh 3:6-7) Hengestä syntyneet eivät jää erilleen maailmaan vaan Henki yhdistää omansa yhteisöksi josta käytämme nimeä seurakunta. Raamattu kehottaa hengellä kuolettamaan ruumiin teot. Niin pyrimme tekemään. Mutta siitä mitä jää jäljelle, muodostamme yhdistyksen toimittamaan seurakunnan puolesta niitä asioita, joiden toimittajan on oltava rekisteröity. Tästä asetelmasta syntyi tilanne, jossa meillä on seurakuntaa palveleva yhdistys.

7.1. Seurakunnan ja Yhdistys ry:n erillisuus.

Sekoitettuamme toisiinsa piispan ja diakonin, lain ja armon, tunteen ja hengen, aidon ja jäljitelmän sekä todellisesti vapaan ja tottelijan vastakohtat me Raamattua ja Suomen lakia riittävästi tuntemattomat, niiden noudattamista ja opettamista larppaavat olemme puolessa vuosisadassa oppineet sekoittamaan toisiinsa vielä teokratian ja demokratiankin, loukataksemme yksin teoin Suomen lakia ja Raamatun sanaa, tappaen kaksi kärpää yhdellä istumalla. Helluntaiherätyksen piirissä toimiva raamattukoulu järjesti jo 19.9.2003 ”Seurakunnan hallitusten jäsenten koulutuspäivät”. Valtaosa helluntaiseurakunnista oli perinteisiä. Jos Raamattukoulu opettaa, että seurakunnalla on hallitus, sen tulee perustella tuo käsityksensä. Perustelemme tässä kielteisen käsityksemme.

- a) Raamatussa alkuseurakunnilla ei ole hallituksia
Jeesuksen Kristuksen seurakunnalla on vanhimmisto, prebyterus, koostuen miehistä, jotka Pyhän Henki on asettanut kaitsijoiksi episkopus (episkope ”piispa” tarkastus, valvominen, kaitsijana toimiminen) jotka asetettiin paimentamaan Herran seurakuntaa (Ap.t.20:28). Hallituksia Raamattu ei mainitse alkuseurakunnilla olleen.

- b) Yhdistyksen hallitus ei voi toimia seurakunnassa. Rekisteröidyn yhdistyksen toiminnan ja Jumalan seurakunnan toiminnan sotkeutuminen toisiinsa on pyhän ja epäpyhän välinen sekaannus, joka riistää pyhyyden seurakunnalta.
- c) Raamattukoulu saattoi seurakunnan hallituksella tarkoittaa rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan hallitusta. Vähintään 20 täysikasvuisen, oikeustoimikelpoisen yksilön joukko voi rekisteröityä uskonnolliseksi yhdyskunnaksi. Silloin siihen kuuluvat on myös rekisteröitävä. Rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa on hallitus, ja vanhimmisto kun seurakunnalla on vanhimmisto. Kun edellinen on uskonnollinen yhdyskunta, jälkimmäinen on uskoviensa yhteisö. Edellinen on valtion rekisterissä, luovuttaen jäsentensäkin tiedot viranomaisille, jälkimmäinen on rekisteröimätön, salaten jäsentensä henkilöllisyyden. Edelliseen liitytään rekisteröitymällä, jälkimmäiseen siunataan kasteen ja uskontunnustuksen kautta.

Onko koulusta tullut eksyttäjä? Jos demokraattisesti valitut hallituksen jäsenet johtavat seurakuntaa, heidän oikea paikkansa olisi lukkarin tuvassa, jossa viiden kiltisti opiskelleen istumapaikat vapautuivat pöydässä ja kahden vihaisesti mulkoilleen seisomasijat nurkassa.

7.2 Teokratia, demokratia ja ylikuonnollinen käytäntö

Raamatun mukaisen seurakunnan ja yhdistyslain mukaisten rekisteröidyn yhdistyksen palvelussuhteen ymmärtämistä edistää sen historian ja nykykäytännön kuvaus. Helluntaiseurakunnat eivät aikoinaan rukoushuonekiinteistön hankkiessaan halunneet merkitä omistajiksi jäsenistöään sen tietyn vaihtuvuuden vuoksi. Perustettiin ja rekisteröitiin yhdistys. Sellainen voi omistaa kiinteistön. Yhdistyksen jäseniksi merkittiin kaikki seurakuntalaiset. Yhdistykseen liitettiin seurakuntaan liittyttäessä eli ”kasteen kautta” kuten ongelmaa kuvattiin. Hyvin tietoisia oltiin kuitenkin siitä, että rekisteröity yhdistys ei ole seurakunta. Laki takaa yhdistymisvapauden ja nykyään yhdistyksen jäseneksi otetaan sellaiseksi hakeneet. Otetaanpa esimerkiksi Kalajoki. Ensin syntyi rukouspiiri. Vuosikymmenen se hoiti rekisteröimättömänä yhteisönä

rahataloutensa, työnantajanakin toimien. 1980-luvun loppupuolella muutamat rukouspiiriläiset perustivat yhdistyksen. Rukouspiiri antoi pian sen hoidettavaksi rahataloutensa. Vuosien ajan seurakunnan tavoin toiminut rukouspiiri järjestäytyi v. 1989 seurakunnaksi. Seurakunta antoi rahataloutensa saman yhdistyksen hoidettavaksi, joka oli hoitanut rukouspiiriläisten yhteistä rahataloutta.

Nähtävästi joku seurakuntia valtaansa tavoitteleva taho alkoi nimitellä seurakunnan ja yhdistyksen asiakassuhdetta nimellä kaksoishallinto. Nimitys viittaa yhdistyslain ja Raamatun sanan rikkomiseen. Mutta seurakunta ei voi olla yhdistyksen aputoiminimi. Kaksoishallinnoksi nimittäminen saattoi olla projisointi, oman ongelman heijastaminen toisen vastaavaksi viaksi. Onhan kaksoishallinto rekisteröidyllä uskonnollisella yhdyskunnalla, jota johtaa demokraattisesti valittu hallitus ja säätelee uskonnonvapauslaki, mutta johtaa myös teokratian mukaisesti Pyhän Hengen asettama vanhimmisto ja säätelee Raamattu. ”Mitä yhteyttä on valkeudella ja pimeydellä” (2.Kor.6:14)?

Olipa seurakuntamme rakentunut millaisten olosuhteiden puristuksiin tahansa, sen on vaellettava pyhällä arkuudella. Raamattu kehottaa seurakuntalaista avoimeen kriittisyyteen luopioseurakuntaa kohtaan:

”Riidelkää äitinne kanssa, riidelkää, sillä ei hän ole minun vaimoni, enkä minä ole hänen miehensä. Poistakoon hän haureutensa kasvoistansa ja aviorikoksensa rintainsa välistä [---], etten tekisi häntä erämaan kaltaiseksi, saattaisi häntä kuivan maan kaltaiseksi ja kuolettaisi häntä janoon” (Hoos.2:2).

Vanhimmisto korjaa kaikkia muurin aukkoja, siinä muurissa, jollaista kuvasi muuri Hesekielin näyssä. ”Sen tuli erottaa pyhä epäpyhästä” (Hes.42:20). Voidakseen opettaa tuon erotuksen todellisuutta seurakunnalle, sen tulee avautua ensin itselle. Tapio Puolimatka Opetuksen teoriassaan kirjoittaa: ”Opetus ei ole vain perinteen toistoa ja siirtämistä seuraavalle sukupolvelle, vaan se on myös perinteen muuttamista. Tämä muutos perustuu omien rajojen ylittämiseen, uudistumiseen” (2002,120) Uudistumiset ovat yleensä seuranneet paluuta perinteen taakse, Raamatun sanaan ennen oppia, alkuperäisen pyhän paljastumiseen kertyneen oheismateriaalin alta.

Mooses ja Hesekiel tähdentävät pyhitystä, erottautumista muusta.

Ja opettakoot he minun kansalleni erotuksen pyhän ja epäpyhän välillä (Hes.44:23). Olkaa siis minulle pyhät, sillä minä, Herra, olen pyhä, ja minä olen teidät erottanut muista... (3.Ms.20:26).

Jos yhdistyksenkokouksen valinnoilla on päädytty hallitukseen, jonka jäsenet ovat samat kuin seurakunnan vanhimmiston jäsenet, on vaara, että hallituksesta tulee ylin vallankäyttäjä yhdistyksessä, aivan samoin kuin vanhimmisto on sitä seurakunnassa. Se loukkaisi yhdistysdemokratiaa ja olisi siinä laiton tila. Yhdistys on seurakunnan palvelija sääntöjensä ja jäsenistönsä tahdon pakosta. Jos enemmistö yhdistyksen jäsenistä on seurakuntalaisia, vanhimmiston kanta asioihin voi vaikuttaa heidän kauttaan yhdistyksen kokouksen päätöksiin. Se on laillista vaikuttamista. Samoin vanhimmisto voi esittää yhdistykselle seurakunnan tarpeita siinä toivossa, että yhdistys sääntöjensä mukaan pyrkii noihin tarpeisiin vastaamaan.

Hallitus tottelee yhdistystä. Puheenjohtaja huolehtii, että hallituksen päätökset noudattavat yhdistyslakia, yhdistyksen sääntöjä ja yhdistyksenkokouksen tahtoa, sen pöytäkirjojen tekstiä tilanteisiin soveltaen. Jokaisen toimijan on hyvä tuntea harjoittamaansa toimintaa koskevaa lainsäädäntöä sen verran, että tietää itse toimiiko lain suhteen oikein vai väärin. Laittomuuden voi kiertää kahdella tavalla, noudattamalla lakia tai pidättäytymällä toiminnasta. Yhdistyksen oikeus kerätä kolehdit kokouksissa, jotka seurakunta toteuttaa on yhdistyksen talouden perusta, joten yhdistyksen ja seurakunnan sidos on vahva. Koska toinen on teokratia ja toinen demokratia, tästä johtuu erotus niiden hallintomuotojen välillä, helposti hämärtyvä erotus, jota seurakunnan vanhimmiston on pidettävä yllä seurakunnan puolelta. Yhdistyksen toiminnan laillisuudesta vastaa hallituksen puheenjohtaja sekä tilin- tai toiminnan tarkastajat

Seuraava aukeama on kuva yhdistyksen palvelussuhteesta seurakuntaan sellaisena kuin se on toteutunut esimerkiksi Kalajoella.

7.3. Yhdistys ry seurakunnan palvelijana

Miten vanhimmiston päätös eteni hallituksen toimeksi

1. Nähtyään Jumalan tahdoksi rakentaa rukoushuone, vanhimmisto päätti niin, ja kutsui seurakunnan koolle.

2. Srk:n kokoukselle esitettiin tuo vanhimmiston päätös. Seurakuntalaiset esittivät näkemyksiään, epäilyksiään ja ideoita. Kokous oli informatiivinen molemmin puolin.

Teokratia toimii joskus demokratian hahmossa.

[Yksimieleinen seurakunta voisi Raamatulla perustellen hylätä vanhimmiston (päättöksen)].

3. Seuraavaksi päätös kerrottiin yhdistyksen hallitukselle.

Hallitus kutsui koolle yhdistyksen kokouksen.

4. Vaikka tämän yhdistyksen jäsenet ovat kaikki seurakuntalaisia, ja srk-teokratiassa joutuneet hyväksymään rakentamisen, he voisivat nyt, yhdistysdemokratiassa estää sen. Se oli tässä tapauksessa odotettavaakin. Mutta koska talo tultiin tekemään Jumalan ihmein, tapahtui tässäkin ihme:

Kokous päätti yksimielisesti: ”Rakennetaan”.

[Yhdistys koostuu yhdistyksen jäsenyyttä hakeneista seurakuntalaisista. Valtaa yhdistyksessä käyttävät sen jäsenet (Yhdistyslaki 503/1989 luku4 §16 mom1). He käyttävät sitä yhdistyksen kokouksessa (§17 mom1).]

5 Yhdistyksen hallitus alkoi toteuttaa päätöstä

[Seurakuntatoiminnan kannatusyhdistykseksi perustetun yhdistyksen toimintaa rajaavat sen omat säännöt, yhdistyslaki ja muu lainsäädäntö, ja motivoi sen merustamistarkoitus ja sen jäsenistön tahto]

Kaavakuva Srk:n vanhimmistopäätöksen lailisesta tiestä Ry:n hallituksen toteuttamaksi

**Kalajoen
Helluntaiseurakunta**
Hallintomalli:TEOKRATIA
Ohjekirja: RAAMATTU

**Kalajoen
Helluntailähetys Ry**
DEMOKRATIA
SUOMEN LAKI

SEURAKUNTA

Alla olevat **40 punaista ja vihreää**, laihaa ja lihavaa nollaa ovat seurakuntalaiset – osa heistä myös yhdistyläisiä

Vanhimmisto 6 laihaa punaista nollaa

Vihreät kaksikymmentä kuuluvat myös yhdistykseen

0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0

(Vanhinkin voi kuulua yhdistykseen. Tässä on vain kaavakuva) **Yhdistyksen hallitus: 6 laihaa vihreää 0:a**

Kun Jumala antaa näyn,

vanhimmisto päättää rakentaa rukoushuoneen.

Seurakunnan kokouksessa iloa, epäilystä, neuvoja.

Vanhimmisto informoi yhdistyksen hallitusta.

Hallitus kutsuu yhdistyksenkokouksen koolle.

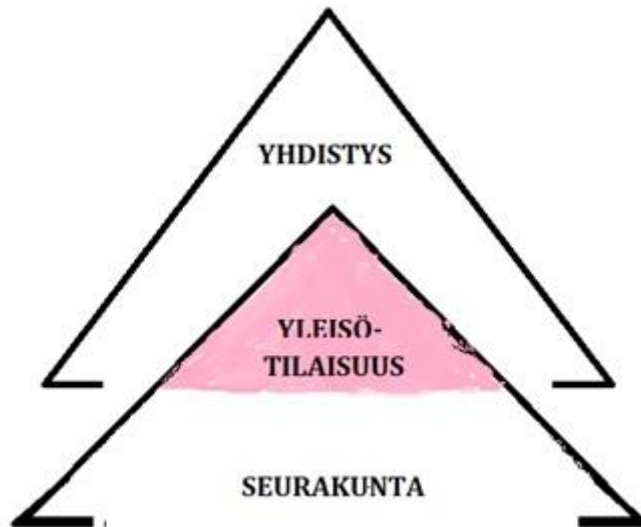
Yhdistyksenkokous päättää, että rakennetaan.

Hallitus alkaa rakennuttaa rukoushuonetta ja ihmeitä alkaa tapahtua.

[On hyvä, jos seurakuntalaisista yli puolet kuuluu yhdistykseen, kuten Kalajoella, ja yhdistyksen jäsenistä yli puolet kuuluu seurakuntaan. Yhdistymisvapauden tulee kuitenkin antaa vallita.]

at@rsi.mm.st

Perinteinen symbioosi. Maallisen ja hengellisen suhde kolehtivaroilla rahoitettavassa hengellisessä, yleisölle vapaassa kokoustoiminnassa.

Rekisteröity, yleishyödyllinen yhdistys kerää kolehtinsa tilaisuuksissa seurakunnan toimiessa sisällöntuottajana. Helluntaiseurakunta pitää hengelliset yleisötilaisuudet, yhdistyksen toimiessa tilaisuuksien tilojen tuottajana.

Rekisteröimätön seurakunta voisi ei kantaa kolehtia ulkopuolisilta kokouksissaan. Rekisteröity yleishyödyllinen yhdistys voi kerätä kolehtia ulkopuolisiltakin tilaisuuksissaan, joita järjestää omissa tiloissaan – tilaisuuksien sisällöntuottajista riippumatta.

Perustettaessa kannatusyhdistystä, rukoushuoneyhdistystä eli millä nimellä tahansa kutsuttavaa rekisteröityä yhdistystä suorittamaan seurakunnan puolesta sen kaikenlaiset oikeustoimikelpoista toimijaa edellyttävät toiminnot, tulee yhdistyksen säännöt laatia sellaisiksi, että niitä rikkomatta voidaan kaikenlaiset raamatullisen seurakunnan maalliset tehtävät toteuttaa ja edelleen niitä rikkomatta ei sellaisia asioita voitaisi toteuttaa, joita seurakunta Raamattuun perustautuen pitäisi sopimattomina. Toiseksi yhdistyksen säännöistä on, mikäli

mahdollista käytävä ilmi, että se täyttää lain yleishyödyllisyydelle asettamat kriteerit. Näin yhdistys voi toimia yhdistyslain mukaan demokraattisena itsenäisenä yleishyödyllisenä täysin harmoniassa itsenäisen teokraattisesti hallitun seurakunnan kanssa.

Seurakunnan ja yhdistyksen yhteistyön tässä kuvattu toiminnassa oleva malli kolehdinkeräykselle on otettu käyttöön huomioiden rahankeräyslaissa oleva luettelo niistä, joita kyseinen laki ei koske. Mutta jokaisen jotakin lakia toiminnassaan soveltavan on tulkittava laki itse, tai käytettävä lakiasiantuntijaa. Tämä esitys on yksittäistä todellista tapausta koskeva deskriptiivinen raportti, ei juridinen ohje.

8. Huomioita yhdenvertaisuudesta lain edessä

Lakia tarvitsee ymmärtää vain sitä noudattamaan velvollisten. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 7 artiklan mukaan ”Kaikki ovat tasavertaisia lain edessä ja oikeutetut erotuksetta yhtäläiseen lain suojaan. Kaikilla on oikeus tasavertaiseen suojaan tätä julistusta loukkaavaa syrjintää vastaan sekä kaikkea sellaiseen syrjintään tähtäävää yllytystä vastaan”.

Suomen perustuslain 11.6.1999/731 toisessa luvussa 11§ julistaa jokaiselle uskonnon ja omantunnon vapauden, johon sen mukaan kuuluu myös oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Alempi lainsäädäntö, uskonnonvapauslain toisen pykälän nojalla ainakin kokoontumislaki, tartuntatautilaki ja rahankeräyslaki näyttävät asettavan kristinuskoa tunnustavat kansalaiset kahteen eri tavalla kohdeltavaan ryhmään.

8.1. Rekisteröidyillä yhdenvertaisuus

Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453 1 luku 2§ ”Uskonnollisella yhdyskunnalla tarkoitetaan tässä laissa [---] ja 2 luvussa säädetyllä tavalla rekisteröityä uskonollista yhdyskuntaa”. 2 luku säättää mm. yhdyskunnan tarkoituksesta, toimintamuodoista, perustamisesta, perustamiskirjasta, yhdyskuntajärjestyksestä, jäsenrekisteristä, hallituksesta, paikallisyhteisöistä, jäsenen maksuvelvollisuudesta, rekisteröimisestä ja rekisteriviranomaisesta, joka sen mukaan on Patentti- ja rekisterihallitus.

Siis: Uskonnonvapauslaki ei perustuslain tavalla koske uskonollista yhdyskuntaa, joka ei ole rekisteröity. Kuitenkin uskonnonvapauslaki sanoo tarkoituksenaan olevan **turvata** perustuslaissa säädetyn uskonnonvapauden käyttämistä. Sanaa ”turvata” pitävät jotkut peitesanana, jonka merkitys saattaakin olla käänteinen. Lain teksti osoittaa onko asia tässä tapauksessa näin.

Hyväksytyään uskonnolliseksi yhdyskunnaksi vain sellaisen, joka on valtiovallan rekisteriin merkitty, uskonnonvapauslaki tuottaa tilanteen, jossa uskonnolliseen yhdyskuntaan liittymällä uskonnollista vakaumustaan ilmaiseva ja uskonnon vapauttaan käyttävä joutuu rekisteröidyksi valtiolliseen rekisteriin. Saman uskonnonvapauslain 1. luvussa, 4§, 3 mom. säättää mm:

”Uskonnollisen yhdyskunnan tulee välittömästi ilmoittaa yhdyskunnan jäseneksi otetut ja yhdyskunnalle eroamisilmoituksen tehneet henkilöt väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään. Ilmoituksen tulee sisältää henkilön täydellinen nimi, syntymäaika tai henkilötunnus...”

Kansalaisten rekisteröiminen uskonnollisen vakaumuksensa perusteella tapahtuu siis epäsuorasti rekisteröimällä kyseisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys. Perustuslaki ei vaadi, että uskonnollinen yhdyskunta ja siihen kuuluvat on annettava kolmannen osapuolen rekisteriin – edes valtion.

Mikään Suomen laki ei näytä säättävän, että perinteinen Uuden testamentin ohjeiden mukainen seurakunta tulee muuttaa rekisteröidyksi uskonnolliseksi yhdyskunnaksi, jotta uskonnon vapaus voidaan turvata. Missään ei selosteta, perustetaanko rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta seurakunnan perustamisen sijasta vai jo olemassa olevasta seurakunnasta.

Uskonnonvapauslain toisessa luvussa §8 säättää, että rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan voi perustaa 18 vuotta täyttäneiden joukko, jonka jäsenten lukumäärä on vähintään 20. Alle 20 henkilön ryhmään lukeutuva asetetaan siis eri asemaan kuin suurempaan ryhmään kuuluva, joka joutuu rekisteröidyksi uskonnollisesta vakaumuksestaan riippuvan käyttäytymisensä perusteella.

Uskonnonvapauslaki ei turvaa alle 20 henkilön yhteisöä, seurakuntaa tai rukouspiiriä, tai sellaista suurempaa seurakuntaa, jossa 18 vuotta täyttäneitä on alle 20 henkilöä. Tuon turvan puuttuminen vapauttaa vakaumuksen rekisteröimiseltä. Samoin se vapauttaa uskovaisen perustuslain säättämään uskonnonvapautteen, jolta uskonnonvapauslainkaan ei olisi pitänyt uskovia turvata.

Perustuslakia alemmalla lainsäädännöllä kristinuskoon tulleet on siis lajiteltu kansalaisiin, jotka ovat rekisteröidyt uskonnollisen vakaumuksen omaaviksi ja kansalaisiin, jotka eivät ole rekisteröidyt vakaumuksen omaaviksi. Valtion viranomaisten tiedossa on, että osa jälkimmäisestä ryhmästä on uskovaisia, joiden uskonoppiin kuuluu, ettei seurakunta ole minkään rekisteriviranomaisen alainen, koska se on hengellinen todellisuus, jonka Pää on Jeesus Kristus.

8.2. Lain jokapäiväisen tulkinnan ongelma

Asia, jossa alemman lain ja perustuslain ristiriita saa käytännön oikeudellista merkitystä, kohtaa ehkä oikeussalissa tuomarin, joka muistaa vanhasta tuomarinohjeesta lauseen: ”Mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei voi olla lakikaan”. Mutta joudumme tekemään käytännön elämässä valintoja, joissa mielestämme törmäämme vastaavaan lainsäädännön ristiriitaan, eikä meillä ole oikeutta soveltaa tuomarinohjetta omassa asiassamme. Meillä on kuitenkin oikeus lukea laki niin kuin se on kirjoitettu.

Oikeusjärjestyksestä, säädöksistä ja säädöshierarkiasta-otsikolla on eduskunnan sivuilla julkaistu maallikkoa askarruttava lausepari: **”Lain tulkinnassa alemman tasoisen säädös ei saa olla ristiriidassa ylempään tasoisen säädöksen kanssa. Kotimaisten säädösten osalta perustuslaki on säädösten hierarkiassa ylimpänä”**. (<https://www.eduskunta.fi>)

Maallikkoa askarruttavat ensimmäisen virkkeen kaksi ensimmäistä sanaa ”Lain tulkinnassa” Lain laadinnassa lakitekstejä voidaan tietenkin asettaa sopusointuun, mutta nyt eduskunta näyttää olleen sitä mieltä, että alemman lain tekstin tulkinnan on oltava perustuslain tekstin kanssa harmoniassa.

Joku on nyt sitä mieltä, että vain lainoppineella on oikeus tulkita lakitekstiä. Mutta jos niin olisi, emme me kansalaiset, joille laki kuitenkin on säädetty, uskaltaisi tehdä juuri mitään. Laki on meille. Koska Suomen kansalaisella on oikeus saada lukea itseään koskeva laki omalla äidinkielellään, suomeksi tai ruotsiksi, on aivan selvää, että laki on niin kuin se luetaan. Tulkintaa on kuitenkin harjoitettava alemman lain suhteen, jos se on ristiriidassa perustuslain kanssa.

8.3. Kokoontumislaki ja tartuntavaara

Myös kokoontumislain 530/1999 §1 lupaa **turvata**. Se alkaa sanoilla: Tämän lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetyn kokoontumisvapauden käyttämistä. Tätä lakia sovelletaan yleisiin kokouksiin ja yleisötilaisuuksiin. Toisessa pykälässä kerrotaan, mihin tätä lakia ei sovelleta. Kokoontumislakia ei sovelleta mm. **”uskonnollisten yhdyskuntien tunnusomaiseen toimintaan kuuluviin tilaisuuksiin, jotka järjestetään julkista uskonnon harjoitusta varten yhdyskunnan omissa tai niitä vastaavissa tiloissa”**

Tässä puhutaan uskonnollisista yhdyskunnista, mutta ei rekisteröidyistä eli uskonnonvapauslain tarkoittamista uskonnollisista yhdyskunnista. Samaa yksinkertaista muotoa käyttää perustuslain 11§ ”oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan”. Kokoontumislaki on tällä tavalla sopusoinnussa perustuslain kanssa. Kokoontumislain 2§ 4 momentin mukaan uskonnollisen yhdyskunnan julkiset hengelliset kokoukset eivät ole kyseisen lain tarkoittamia yleisiä kokouksia tai yleisötilaisuuksia saman momentin määräämin lisäehdoin.

Jos nyt herätetään kysymys, pitäisikö kokoontumislain maininta uskonnollisesta yhdyskunnasta kuitenkin tulkita uskonnonvapauslain mukaan, joka säätää: ”Uskonnollisella yhdyskunnalla tarkoitetaan tässä laissa [uvl 453/2003] rekisteröityä uskonnollista yhdyskuntaa”, tulee vain muistaa eduskunnan sivuilta lause: ”Kotimaisten säädösten osalta perustuslaki on säädösten hierarkiassa ylimpänä”. Voidaan siis päätellä, että alemman lain tekstiä ei soviteta tulkinnalla toisen alemman lain tekstiin vaan ainoastaan perustuslain tekstiin. Semminkin, kun lain teksti on perustuslain sanamuotoa.

Tartuntatautilaki 58§ kertoo yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisistä laajan tartuntavaaran uhatessa. Näyttää siltä, että tämä lain kohta on harmoniassa kokoontumislain ja edelleen perustuslain kanssa. Niinpä seurakuntien tilaisuudet näyttävät tulevan erotetuiksi tartuntatautilain laajan tartuntavaaran uhatessa kieltämisistä yleisistä kokouksista ja yleisötilaisuuksista.

Väliaikaisesti voimassaolleista tartuntatautilain pykälistä 58d, joka määräsi järjestettävien tilaisuuksien tartuntavaaraa ehkäisevistä järjestelyistä, sisällytti kohteisiin myös ”uskonnolliset yhdyskunnat”, mutta 58g, joka määräsi tilojen väliaikaisesta sulkemisesta, ei maininnut uskonnollisia yhdyskuntia kohteiden erittelyssä. Näyttää siltä, että uskonnollisen toiminnan kieltämistä vältetään tietoisesti.

8.4.Rahankeräyslaki

Suomen perustuslain 11.6.1999/731 toisessa luvussa, pykälässä 6, joka on otsikoitu sanalla ”Yhdenvertaisuus”, sanotaan muun muassa seuraavaa: ”Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan [---] uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, [---] perusteella”.

Rahankeräyslain 5.7.2019/863 ensimmäisessä luvussa 1§:n 3:s momentti on otsikoitu: ”Tämän lain soveltamisalaan eivät kuulu”, ja momentin kohdassa 5 mainitaan ”uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettava kolehdin tai muun vastaavan rahalahjoituksen keräys”.

Määritelmä ”uskonnonvapauslaissa tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta” pudottaa rekisteröimättömät seurakunnat pois perinteisen kolehdin keräämiseen oikeutettujen joukosta. (Uvl 458/2003/1luku/1§). Koska tämä uskonnonvapauslain kohta näyttää olevan ristiriidassa perustuslain 6§:n kanssa, sen erikseen mainitseminen rahankeräyslaissa korostaa tahtoa heikentää uskonnollisen vakaumuksensa perusteella rekisteröitäviksi suostumattomien toiminnan taloudellisia edellytyksiä.

Perinteisesti seurakunnat ja pienemmät uskovien ryhmät ovat keränneet kolehdin kokouksissaan. Se on ollut välttämätöntä, koska muuta varainhankintatapaa ei ole ollut, kuin kokoaminen omasta keskuudesta. Yhteisellä kolehdilla on katettu yhteiset menot. ja ehkä jonkin lähetyssaarnaajan kannatus tai osakannatus. Käytäntöön ei ole viranomaistaholta kajottu nähtävästi, koska pääasiassa omien rahojensa keräämiset ovat olleet pienimuotoisia, niiden suhde rahankeräyslakiin kyseenalainen, keräysperinne ikivanha ja myös raamatullinen, ulkopuolisten osallistuminen tilaisuuksiin joissa kolehti on kerätty on ollut satunnaista ja vähäistä, kolehti on kerätty

mainiten sen olevan vapaaehtoinen ja kolehti on ollut salainen niin, että kolehtikoppaan on voinut pudottaa rahan sijasta arvottoman paperipalan tai ei mitään.

Nykyisessä rahankeräyslaissa, rahankeräyslain 5.7.2019/863 ensimmäisessä luvussa 1§ 3 momentin kohdan 5 ohitettua rekisteröimättömät uskovat, kohta 6 koskee mm. rekisteröityjä yhdistyksiä. Tämä näyttää tekevän kolehdin keräämisen mahdolliseksi seurakunnan kannatusyhdistyksen tilaisuuksissa, joissa rekisteröidyn yhdistyksen tiloissa pidettävän kokouksen sisällöntuottajana toimii rekisteröimätön seurakunta, kuten kaavakuva sivulla 39 esittää.

Kolehdin keräämisen laittomuudella pelottelemalla joitakin lienee saatu liittymään rekisteröidyistä uskonnollisista yhdyskunnista muodostettuun kirkkokuntaan juuri ennen uuden rahankeräyslain voimaan tuloa. Kun sille viranomaiselle, jolla tuolloin peloteltiin, lähetettiin eräänlaisen omien rahojen keräämisen toimintamalli laillisuustiedustelulla, vastauksessa kiistettiin viranomaisen laillisuuslausuntojen antajan asema.

Pienten yhdistysten on vaikea seurata muuttuvaa lainsäädäntöä. Puheenjohtajat vastaavat toiminnan laillisuudesta ja toiminnan-tarkastajat sitä valvovat. Seurakuntien yhteisiksi ilmoittautuvat tai sellaisiksi perustetutkin valtakunnalliset yhdistykset ja yhteisten lehtien toimitukset eivät ole katsoneet asiakseen selvityttää sekavaa lakien verkkoa, jossa seurakunnat suoraan tai välillisesti pyristelevät.

Tässä edellä esiintuodut toimintatavat on tarkoitettu vain havainnollistamaan ongelmia ja herättämään mielenkiintoa niihin sekä varottamaan toiminnasta, jonka suhdetta lakiin ei tunne. Lainopillisia ohjeita tässä ei olla oikeutettuja antamaan eikä kyetä antamaan. Jos lainsäädäntö on tässä kuitenkin saatu näyttämään toivottoman sekavalta, jossakin on sentään onnistuttu.

Niiltä osin, kuin näyttää siltä, että yleinen, julkinen virallinen lain tulkinta on joko ymmärtämätöntä tai salailevaa, tämän kirjoittaja on toki saattanut ymmärtää jotakin väärin ja on siitä pahoillaan, kunhan se näytetään toteen.

9. Päättelevä yhteenveto

Monien yhteisöjen hallintoon kuului muinoin ”vanhimmat.” Niin myös Israelissa, Egyptissä, Mooabilla ja Midianilla. Uuden liiton seurakuntiin vanhimmat valittiin ensin apostolien, sitten vanhimmistojen toimesta. Seurakunnan toinen erityiset ehdot täyttävä toimijaryhmä oli seurakuntapalvelijat eli diakonit, monenlaisissa toimissa. Seurakunnassa näyttää siis Raamatun mukaan olevan kaksi toimijaporrasta, kaitsijat ja diakonit, mikä vastaa demokratian hyvää hallintotapaa: hallitus ja virkailijat. Seurakunta on teokratia, eikä sen pitäisi olla demokratiaa huonompi hallinnoltaan.

Roomalaiskatolisen vaikutuksen jälki kulttuurissamme saa yleisön mieltämään diakonit sosiaalityöntekijöiksi. Sellaisesta ei diakonien määritelmä 1. Tim. 3:8-13 mainitse mitään. Joissakin kirkoissa diakonit toimivatkin myös liturgian ja sananjulistuksen tehtävissä. Paavali oli diakonina apostoli ja piti diakoniuttaan kunniaissa. Pietari taas kirjoitti olevansa vanhin. Tällainen jako esiintyy Raamatussa. Jokainen tämän jaon kanssa ristiriidassa oleva asia on tutkittava. Tutkimus paljastaa syyn. Raamatuntutkiskelun yksi tavoite tulee olla tien avautuminen itsetutkisteluun.

Episkopaattinen monarkia on yhden henkilön johtoasema ja valta seurakunnassa. Sellainen on yleensä merkki lihallisuuden sielullisuutena paluusta, jolloin luonnollinen lauma joukko-psykologian lainalaisuuksia tiedostamattaankin toteuttavana joukkosieluna pääsee valtaan. Martti Luther Raamatun professorina ja sen kielen kääntäjänä ymmärsi Paavalin tekstistä saman, minkä mekin voimme siitä lukea, että jokaiseen seurakuntaan [Luther kirjoitti: ”kaupunkeihin”. Seurakunnat olivat kaupunkeja] tarvitaan useita piispoja, joilla tarkoitetaan vanhimpia. Helluntaiseurakunnissa

vanhimpia ei nimitellä piispoiksi, koska piispa -sanana merkitys yleiskielessä on katolilais-luterilaisesti väritynyt.

Rekisteröimättömän raamatullisen seurakunnan taloudesta huolehtii usein erillinen, rekisteröity yhdistys, jotta Suomen lakia noudatettaisiin. Yhdistyksen hallintomalli on demokratia. Seurakunnan teokraattisen järjestelmän liittymä yhdistyksen päätöksentekoon toteutetaan niin, että seurakunnan päätökset saadaan Raamatun sanaa ja yhdistyslakia loukkaamatta siirrettyä yhdistykseen toteutettavaksi. Jotta Perustuslain takaama yhdistymisvapaus, Yhdistyslaki ja Pyhä Raamattu tulisivat noudatetuiksi, niiden tuntemus ja tutkiminen on toimijoiden velvollisuus.

Raamatun lukeminen niin kuin se on kirjoitettu voi joskus irrottaa meidät perinteisistä käsityksistä tai toimintatavoista. Ennen lakituvan tulkintaa myös maallinen laki on luettava niin kuin se on kirjoitettu. Raamatun Sana Jeesus Kristus sanoo itsestään: ”Minä olen ovi”. Paavali, jolla Sana oli sydämessä ja suussa, avasi lahjavanhurskauden teologiaa maailmalle. Mutta hän avasi meille myös seurakuntajärjestyksen teologiaa. Hänen kirjoittamansa sanat tulee lukea ja yrittää ymmärtää hänen tavallaan eli samassa hengessä missä ne ovat kirjoitetut. Mutta luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on; sillä se on hänelle hullutus, eikä hän voi sitä ymmärtää, koska se on tutkisteltava hengellisesti. (1.Kor.2:14) Vaan kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani [---] aina maan ääriin saakka” (Apt.1:8).

Lähteet

Pyhä Raamattu 1933-1938, Suomen Piiphiaseura Turku-Helsinki 1972 sekä suomenkielinen Biblia 1776, latinankielinen Vulgata, kreikankielinen Septuaginta, englanninkielinen King James Version.

Arffman Kaarlo: ”Mitä oli luterilaisuus? Johdatus kadonneeseen eurooppalaiseen kristinuskon tulkintaan” Gaudeamus, Helsinki 1996.

Augustinus: Jumalan valtio, osa 1. (kirjat 1-10). Suomentanut Heikki Koskenniemi. WSOY Helsinki 2003. Latinankielinen alkuteos v. 413-426

Le Bon Gustave: ”Joukkosielu” Suomentaja tuntematon. Otava Helsinki 1912. Siitä tämän päivitetyn version julkaissut Kiuaskustannus 2017. Ranskankielinen alkuteos: ”Psychologie des Foules” 1895.

Freud Sigmund: ”Joukkopsykologia ja Egoanalyysi” Suom. Markus Lång. Kustannusosakeyhtiö Moreeni ja Markus Lång 2010. Saksankielinen alkuteos: ”Massenpsychologie und Ich-Analyse. 1921.

Heininen Simo: ”Ihmistä suurempi”, paaviuden historiaa”. Edita, Helsinki 2004

”Kristinoppi lyhyesti esitettynä”. Hyväksytty Suomen kuudennessatoista varsinaisessa Kirkolliskokouksessa vuonna 1948. Teos on liitetty Martti Lutherin Vähä katekismuksen ohkeen edellä mainitulla tavalla ja ajalla hyväksytyyn Suomen Evankelisluterilaisen kirkon Katekismukseen, sen laitokseen, jonka julkaissut Suomen Kirkon Sisälähetysseura Pieksämäellä 1974.

Luther Martti: ”Messun väärinkäyttämistä”. Lutherin Walitut teokset 2,274-381. Suom. Yrjö Loimaranta. Kuopio 1910. SLS). Vom Missbrauch der Messe, 1521. WA 8,482-563. Erotus kristillisten ja paavilaisten piispojen välillä.

Luther Martti: ”Galatalaiskirjeen selitys” Latinan kielestä suomentanut Jukka Thurén SLEY-Kirjat, Helsinki ISBN 951-618-525-8, Karisto Oy Kirjapaino Hämeenlinna 2003

Luther Martti: ”Paimenkirje Böömin veljille”. Suom. Hannu Viljakainen . Pieksämäki 1986. De instituendis ministris Ecclesiae, 1523.

Luther Martti: ”Uudestikastamisesta. Martti Lutherin kirje kahdelle papille. Kaste ja usko. Valikoima Lutherin kirjoituksia kasteesta ja lapsen uskosta”. Suom. Eero Huovinen. Jyväskylä 1991 (Herättäjä-yhdistys). Von der Wiedertaufe an zwei Pfarrherrn. 1528

Puolimatka Tapio: ”Opetuksen teoria” Tapio Puolimatka ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2002

Thurén Jukka: ”Korinttilaiskirjeet, Tessalonikalaiskirjeet, Paimenkirjeet” Kustannus oy Arkki. 2008. (Kommentit. (E. K.): dosentti, teologian tohtori Erkki Koskenniemi.)

Westin Gunnar: ”Vapaan kristillisyyden historia”. Suom: Toivo Koilo, Ristin Voitto Tikkurila 1975. Alkuteos julkaistu Uppsalassa 1954